

Jeho Eminence Tomáš kardinál Špidlík v Pustiměři

6. – 7. srpna 2005

Událost, jakou Pustiměř nepamatuje – toto shodné mínění o návštěvě Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka panovalo ve sdělovacích prostředcích¹ i obecném vědomí účastníků. Jen stěží si asi dokážeme představit, jak dávná Pustiměř vítala „největšího Čecha“ – císaře římského a krále českého Karla IV., který si přál být povždy jmenován zakladatelem zdejšího kláštera benediktinek Ježíšova dětství; víme však, že slova „*Jeho Eminenci kardinálu Špidlíkovi se v Pustiměři dostalo uvítání vsutku*

královského“ – jež uváděla výstižné zpravodajství ČT 1 (*J. Šallé*) – byla hluboce pravdivá.

Historie věků tak promlouvala řečí kultury ducha, co přivádí k setkání, dialogu a upřímné radosti z prožívaného lidského společenství. Kdo je tento muž, rodák z nedalekých Boskovic, který vzletem své moudrosti a hřejivou srdečností dává dýchat oběma stranami plic, a jako dědic poslání věrozvěstů Cyrila a Metoděje, pronáší slovo, jež slovanské národy světu dluží, a jako *pontifex* buduje duchovní mosty naděje?

Odpověď na tuto otázku mnozí poznali díky Rádiu Vatikán, na jehož vlnách – často rušených komunistickými rušičkami – promlouvá Tomáš Špidlík více než padesát let. Přestože mu ateistický režim znemožnil návrat do vlasti, ba dokonce komunistická StB brutálně zavraždila jeho nadaného synovce, který byl nalezen na dně propasti Macocha – on neustává ve své věrnosti Boží prozřetelnosti. „*Ex toto corde*“ – z celého srdce, jak později napíše do svého kardinálského erbu, dává promlouvat svědectví víry, která přemohla svět. I přesto, že jeho knihy nesmějí v rodné vlasti vycházet, neponechává smýšlení národa na poušti vyprahlosti ducha. Důkazem jsou populární díla vydaná v Křesťanské akademii v Římě. Do vlasti se dostávají za cenu velkých obětí a mnohdy životních nasazení. Jejich vlastnění a rozšiřování režim trestá jako „maření státního dozoru“ krutým vězněním. Jak výmluvná byla v oné chvíli dějin úvodní slova jeho knihy „*Po tvých stezkách*“ (1968): „*Dobyvatelé a objevitelé si razí své nové cesty. Poutníci však raději chodí po cestách vyšlapaných. To proto, že staré cesty a staří přátelé jsou nejosvědčenější. Je život člověka putování, anebo spíše průzkumná stezka dobytých, objevitelů nových obzorů? Žijeme v době velkých převratů. Proto se nám zdají tisícileté osvědčené stezky příliš úzké, nepohodlné, pomalé. Ale právě proto nás tíží i velká odpovědnost za generace poutníků, kteří půjdou po nás. Dnešní vybočení z cesty není jen*

¹ Je třeba jen opravit mylnou informaci, že „*pobyt pana kardinála zajišťovalo olomoucké arcibiskupství*“. Olomouckou rezidencí Jeho Eminence bylo jezuitské Centrum Aletti.

chvilková procházka, je to vyšlapání nového směru. A miliony budoucích se nás jednou zeptají: „Kam jste nás zavedli?“ Jsme si jisti, že jsme neztratili směr a že nezavedeme zástupy na poušť, kde ponenáhlu odumře naše civilizace, kultura i duchovní hodnoty?

K pustiměřským „poutníkům“ promlouval prof. Špidlík už v roce 1992 v chrámu sv. Benedikta o Mezinárodním setkání mládeže. Cestou Ducha pak krátce nato vedl mladé při exerciciích v Drysicích. Avšak nelze opomenout, že Špidlíkovy knihy patřily k duchovní četbě a inspiraci zvěčnělého dlouholetého duchovního správce farnosti, P. Václava Žákovského. Už jedenáct let pak jsou úvahy Tomáše Špidlíka S.J. nedílnou součástí týdeníku Farní Informátor.

To vše, jako „*nova et vetera*“, zodpovědnost i touha, nachází své vyjádření v oficiálním pozvání, které Jeho Eminenci adresoval pan starosta obce, PhDr. Antonín Šmehlík: „... je našim upřímným přáním, aby Vaše osobnost a Vaše životní poselství zůstalo navždy spjato s tímto místem, jehož dějiny psala kultura Apoštolů Slovanů, královské rody i benediktinský klášter Ježíšova dětství...“.

Následující historické okamžiky se pak staly pečetí tohoto duchovního pouta – základu kultury, lidství i občanství. Ať tedy promluví a stanou se společným bohatstvím.

„Vaše Eminence, pane kardinále, pane profesore, vážení zastupitelé, vážení hosté. Dnešní slavnostní okamžik bude patřit nevšední události na kterou jsme všichni velmi hrdi. Starodávná Pustiměř

udělí Jeho Eminenci, Tomáši kardinálu Špidlíkovi, čestné občanství. Je to první pocta tohoto druhu, kterou obec vůbec uděluje. Nenašel jsem v kronikách žádný podobný akt. První zmínky o Pustiměři pocházejí z poloviny jedenáctého století, ale osídlení zde bylo podstatně dříve. Proto právem mluvíme o jedné z nejstarších obcí na Moravě. Od poloviny třináctého století až do poloviny devatenáctého století byl veškerý společenský, kulturní a hospodářský život ovlivňován olomouckým biskupstvím. Starosta obce byl prvně volen v roce 1350. Dnešní Pustiměř je významným centrem pro čtyři další obce. Byl vytvořen mikroregion Melicko, který řeší záležitosti, týkající se obcí Pustiměř, Zelená Hora, Radslavice, Podivice a Drysice. Právě vaším čestným občanstvím žije celý mikroregion. Vaše zásluhy v oblasti kultury, umění a pedagogiky jsou celosvětového významu. Jsme rádi, že nadešla doba vašich návratů do rodné vlasti a máme hřejivý pocit,

Tento akt bude zaznamenán do pustiměřské kroniky. Nyní Vás žádám, abyste podepsal pamětní zápis.

že Vás můžeme vítat právě v Pustiměři. Program těchto dvou dnů je velmi náročný. Věřím, že bude příjemný pro Vás i pro všechny hosty. Vaše Eminence, jak již bylo řečeno, zastupitelstvo obce rozhodlo jmenovat Vás čestným občanem obce Pustiměř. Předám Vám jmenovací glejt, na kterém je uvedeno:

***Obec Pustiměř uděluje
Jeho Eminenci
Tomáši kardinálu Špidlíkovi, S.J.
čestné občanství při návštěvě
Pustiměře u příležitosti žehnání
obnovených kulturních památek
ve dnech 6. a 7. srpna 2005.***

Dovolte mi také předat Vám rovněž symbolický klíč od obecních bran, stejně jako prsten se znakem Pustiměře, který pro Vás vyrobila umělecká dílna akademického sochaře Andreje Víchy, který je v této síni přítomen“.

„Vážený pane starosto, páni zastupitelé, dámy a pánové. Ráno jsem uvažoval, co to asi znamená občanství? Od „obcování“ – mít styk. Obyčejně se scházejí lidé, kteří mají spolu něco společného. Tak např. pekaři, umělci a jiní. Občanství to bývají lidé, kteří jsou narozeni na stejném místě, anebo dlouho a dlouho bydlí. Však víte, že za starých časů, když někdo přišel nový už se jmenoval „Novák“. A často bylo

hned poznat na řeči, z jaké vesnice pochází. V dnešní době se milióny a milióny lidí ve světě přesazují. A já už jsem toho světa také pochodil velice mnoho. Od Austrálie do Afriky, do Ameriky, atd. A v Itálii se mě ptají: jste ještě Čech nebo už jste Ital? A dostal jsem od italského prezidenta medaili za kulturní spolupráci, a tak jsem při té příležitosti mluvil o různých druzích vystěhovalců. Jsou ti, kteří se nikdy nepřizpůsobí a pořád touží vrátit se domů. A pořád jsou cizí. Někteří se chtějí hned přizpůsobit a dělají jako by byli rodáci, ale na každém slově je patrné, že pocházejí odněkud odjinud. A já jsem řekl, že jsem nějaký třetí typ: narodil jsem se na Moravě a pak jsem přišel do jiných zemí a do

Itálie, a říkám: cizina, Itálie, mě neodcizila. Naopak, dokončila to, co jsem doma začal. A já jsem vděčný jak Moravě tak Itálii. Obojí mi prospívalo. Vždycky tam z toho domova něco zůstane. Víte, jednou jsem byl v Texasu v Americe. Tam bylo Čechů, co se dlouho drželi. Byl tam i biskup, jehož matka se ještě narodila v Čechách a mluvil pěkně česky. Dokonce i

černoši, kteří v těch vesnicích pracovali, mluvili česky. A vykládali mně žert, že nějaký ten černoš jel autobusem a četl české noviny – „Katolika“. A druhý černoš se k němu přitočil a povídá: „Člověče, ty jsi také Čech?“ A on: „Ne, já jsem Moravan!“

A dokonce, když si chtěli nechat poslat pšenici z Čech, z Moravy, aby byla pravá, zjistili, že má trošku odstín, že se už přizpůsobila.

A co já jsem si tu zachoval? Stále nějakou činnost. Když jsem byl 37 let v Nepomucenu, stále jsem byl ve styku s českými bohoslovci, kteří stále přicházeli. Pa jsem mluvil padesát let do českého rádia ve Vatikáně. Pak ty české knížky. A někdy se mě ptají: ještě nám rozumíte? Neodcizil jste se úplně? Dovedete nás ještě pochopit? Já říkám: no něco už člověk také nechápe, nějaká ta nová slova, která se tu vyskytla. Ale důležité je tu všimnout si, co vlastně my pro cizinu znamenáme. Poněvadž zvenku se to jeví. A zajímavé je – já jsem často mluvil s papežem Janem Pavlem II. o funkci Slovanů v dnešním světě. Když se všechno mění, jakou funkci mají Slované? A mnoho jsme se

shodli. Při jedné příležitosti se dokonce stalo, že italský ministr kultury, který je můj přítel, pozval ruského ministra kultury. A tehdy se mne ptali, co by tak ti Slované měli znamenat. A já jsem řekl: vzpomeňme si na dobu sv. Cyrila a Metoděje: oni když přišli do Říma, dostali taková privilegia jaká nikdo nikdy nedostal. A proč? V Římě si uvědomili, že Slované by mohli být mostem mezi Východem a Západem. Svět už byl bohužel tak rozdělený, že místo, aby byli mostem, sami se rozdělili na východní a západní. Ale dnes se situace opakuje: proto slovanská spiritualita a slovanská duchovnost, které jsem se vždycky věnoval by mohla být nějakým mostem.

Jeden semestr jsem také učil v Africe v Kinshase nynějším Kongu a když jsem něco přednesl z té naší duchovnosti, říkali mi: to by bylo něco pro nás; ne ta francouzská.

A s bývalým předsedou Evropské komise Prodim jsme otvírali italsko -

slovinskou hranici. On mluvil mimo jiné i o tom, že teď je třeba dýchat oběma stranami plic. A já k tomu dodal: „musíme mít jedno srdce!“ A to srdce je na Moravě. To je tak střed, typický střed. A protože jsem se vždycky věnoval srovnávacímu studiu na východě a na západě, tak Pustiměř je koneckonců jakoby srdce Moravy. Takže já vám za to velice děkuji a jsem hrdý, že jste mne jako Nováka přijali a že sem mohu mezi vás. A protože mám jakési vzpomínky, dovolil jsem si tady pánům konšelům nechat svou knížku.

Ale občan musí platit daně. A já jsem si povídal: Pustiměř je bohatá, jak já k tomu dojdou. Ale stala se jedna věc: nynější papež – to ještě nebyl Svatý Otec – byl děkanem

kardinálského sboru, chtěl mi něco dát a povídal mi: já vám dám první vatikánské Euro, které bude natištěné. Protože když Vatikán začal razit Euro, to první bylo s Pannou Marií.

No já jsem si povídal: když jsme srdcem, tak musím dát panu starostovi první Euro“.

Vážený pane kardinále, vážená společnosti. Dovolte, abych připil na tyto dva sváteční dny pustiměřské, abychom připili na zdraví pana kardinála, na zdraví vás všech. Dovolte, abychom připili na krásné a šťastné příští dny. Po přípitku bych žádal pana kardinála, aby požehnal našemu společenství.

Ten zahájil společnou modlitbu Otče náš a pak pronesl slova požehnání: „Požehnej Pane Bože nás i tyto dary ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“. Nato všem popřál dobrou chuť.

Kardinál Špidlík je pověstný svým humorem. Už papež Janem Pavel II. mu za něj děkoval po exercicích, které v roce 1995 dával Tomáš Špidlík ve Vatikáně

(zůstává mimochodem jediným Čechem, kterého si Petrův nástupce zvolil jako kazatele postních duchovních cvičení). Svatý Otec tehdy řekl: „... během těchto duchovních cvičení nechyběl ani úsměv. A to je dobré znamení!“ Nezapomenutelný papež na tyto chvíle vzpomíná i ve své poslední knize „Alzatevi, andiamo“, kde píše: „...exercicie pokaždé vedl jiný kazatel, některý vynikal po stránce řečnické, či co do obsahu a někdy dokonce smyslem pro humor. Tak tomu bylo například v případě českého jezuitu otce Tomáše Špidlíka. Během jeho konferencí jsme se mnoho nasmáli, a i to je užitečné. Dokázal duchaplným způsobem předkládat hluboké pravdy, a projevil v tom velký talent. Tato duchovní cvičení mi vyvstala v paměti, když jsem otci Špidlíkovi předával o poslední konzistoři kardinálský biret.“

Úsměv Jeho Eminence nescházel ani v Pustiměři.

Žertovná byla už jeho vzpomínka na předcházející návštěvu Pustiměře o níž se podělil při interview pro Českou televizi: „Zpovídal jsem a jedna stará paní se mě ptala, jestli bych jí mohl odsloužit mšu. Já říkám, no teď ne, až v Římě. A co vy tam v Římě děláte? A jakpak

se jmenujete? Já se jmenuju Špidlík. Ona otevřela dveře a povídá: Mařeno, pojď sem, tady je ten Špidlík, co ho posloucháme!“

Kardinál Špidlík je znám svým velkým smyslem pro humor. Už minule jsem uvedl, jak si této jeho hřívný vážil zvěčnělý papež Jan Pavel II. A co říká o humoru on sám? Otevřeme-li knihu *Duše poutníka*, kterou po svém jmenování čestným občanem věnoval pustiměřským konšelům, čteme: *Pro mne*

je humor přirozenou ochranou proti herezi a všem druhům fanatismu. Proč totalitní režimy nesnášejí humor? Protože berou jako absolutní něco, co je pouze relativní, částečné. Humor však to, co se zdá absolutní relativizuje, a proto se i prostřednictvím vtipů lidé brání. A naopak, humor prokazuje dobrou službu i v náboženských principech – ukazuje, že jejich ideologický výklad není poslední, že je třeba postoupit výš ke smyslu duchovnímu. Je ovšem rozdíl mezi dobrým a špatným humorem – špatný je destruktivní a to, o čem žertuje, vlastně ničí, zatímco dobrý humor povzbuzuje k hlubšímu pochopení. I v náboženství, ale vlastně všude, kde jde o vážné problémy, se musí umět rozlišovat mezi tím, co má absolutní hodnotu, a tím, co se za absolutní neprávem vydává. Kdo to neumí rozlišit, ocitá se v nebezpečí, že jeho vtipy jsou nepodařené, nemístné. Bohužel jsou (i mezi mými posluchači) lidé, pro které je nedotknutelný i jejich klobouk. S takovými je ovšem lepší nežertovat. Dřív, než u nádherně prostřeného stolu – jak umí pan Grmela s genialitou sobě vlastní – si tato slova mohli spolustolovníci přečíst ve věnované knize, kardinál Špidlík s úsměvem u kávy říká:

Svatý Otec měl hrozně rád žerty. A já když jsem k němu chodil jsem si vždycky připravil dva. A jednou jsem si dovilil tenhle: povídám – Svátý Otče, víte co je to absolutní nic? „No to nevím.“ „To je jeden litr vodky pro čtyři Poláky, tři Rusy anebo pět Čechů s podmínkou, že tři nepijí.“

Ale jeden byl opravdový: Svátý Otče mi chtěl požehnat a já mu povídám: ale Svátý Otče já si nemohu kleknout. A on povídá: já taky ne. Já na to: Svátý Otče, jak jsme šťastní, že začínáme chátrat od nohou a ne od

od

hlavy. A on to potom vypravoval v římském semináři, takže jedna z mých vět se přece stala neomylnou.

Ale zazněly i vážné otázky:

Já bych se chtěl zeptat, jaký máte názor na to, že teď vzniká takový střet mezi křesťanstvím a islámem?

„No podívejte se: o vánocích jsem byl v Damašku a navštívil jsem tři křesťanské patriarchy. Jeden je mým žákem. Pak mě přijali ve velké mešitě s velikou

slávou. Zpívali mi arabsky něco jako „*mnogaja leta*“. Musíme moc rozlišovat. Od svatého Františka až po Hitlera – to jsou všichni křesťané. A my zase zobecňujeme: všichni muslimové. Je potřeba najít ty, s kterými se dá mluvit, protože oni stejně jako my trpí laicizací. Tím, že se Korán stává jen politickým heslem a věřící tím trpí zrovna tak, jako křesťané trpí na Západě. Je třeba dnes umět najít s kým to vlastně mluvím. A pak pokud jde o ekumenizmus – já jsem zcela na straně Jana Pavla II. Protože když se stal papežem tak říkali: jej to je Polák, to bude konec ekumenizmu. Ale ukázal se opak. On nikdy neříkal: dělejme něco mezi. Já jsem to, co jsem, ale snažím se pochopit toho druhého. A ne my musíme smýšlet tak napůl. No co to je? To není nic. Napůl socialista, napůl kapitalista. To s těmi muslimy bylo čistou náhodou. Ale já jsem ve styku s východními církvemi a ptají se mě: jakou s nimi děláte kombinaci: jakou kombinaci? já se snažím najít, co je tam krásného a co máme společného. A to se musí dnes vyzdvihnout ve směsici všeho možného. My máme v Římě Centrum Aletti, kde se setkávají umělci a intelektuálové. Kolik je křesťanských intelektuálů – svět o nich neví a oni nevědí o sobě. Je potřeba, aby se ti dobří lidé také jednou sešli a aby o sobě věděli. A nakonec zjistíme, že je to ještě velká síla. A stejně tak i s musulmanama – najít skutečně ty věřící. Ne takové, co říkají: já jsem muslim a podrobíme všechny ty ostatní. Já jsem byl velice překvapený tou mešitou. Byli tam také poutníci z Iráku a když viděli, že mám kříž a jsem od Svatého Otce všichni se chtěli se mnou fotografovat. No, kdo by to čekal, když čte noviny?

Při návštěvě Spojených států, jsem šel do kostela a mám tam sestřenici, která mi říkala, že oni před přijímáním svátostí nemusí ke zpovědi.

No zajímavé je, pravoslavní to přejali od katolíků. A ti katolíci to nedrží. V barokní době a všiml jsem si, že pravoslavný kněz v Římě, když jdou k přijímání, tak se ptá vždycky. A když je třeba, tak odloží kalich, vyzpovídá a pak podá přijímání. A abych se vyznal ze svých hříchů – já jsem byl jedním z prvních pozvaných katolíků, když byla ta oslava prvního tisíciletí pokřesťanění Ruska ještě za Gorbačova, a tehdy byl v Kyjevě sjezd. Byla

pravoslavná bohoslužba a posadili mě tam dopředu. A když bylo před přijímáním, tak diakon takovým ukrajinským barokním stylem začal křičet „Pod strachom Božim prichodite“. No a já jsem se ho ptal jestli mohu jít k přijímání. On z toho byl tak trochu celý na nic, když mě viděl a pravil: „esli vy prigotovlen?“ No já podle svého „ja prigotovlen“. Pak mi metropolita podal svaté přijímání. To jsou všelijaké místní a jiné věci.

Podívejte, moje knížky velice překládají pravoslavní.

Rumuni mi dali na pravoslavné fakultě čestný doktorát. A moskevský patriarcha mně dal zlatou medaili. Když pak se mne někdo ptá: jak vás přijmou pravoslavní, když tam jedete? Já na to vždycky odpovídám: „nikdy

nejdu navštěvovat pravoslavné ani katolíky, já jdu navštívit přátele a s těmi ostatními nemám co mluvit. Je potřeba najít osobní přátelství. Nač se hádat s někým, kdo o to nestojí? Vždyť to nemá smysl. A s přáteli se člověk dohodne, že mnohdy žasne jak.

Když vás pozoruji, jste člověk vyrovnaný, máte rád veselí, rád se zasmějete. Ale myslím, že i vás v životě potkalo mnohé, co nebylo vždy nejlepší. Co vám pomáhalo se s tím srovnat.

Já řeknu, mně pomáhalo to, že vždycky jsem se dostal tam, kde jsem to nejméně čekal... Abych se vyzpovídal ze svých hříchů: mě udělal knězem Hitler. Studoval jsem na vysoké škole, přišla okupace, zrušily se vysoké školy. Sušilovy koleje přepadlo gestapo a chlapce odváželo do koncentráku. A mně, když mi prohlížel dopisy – a viděl jsem, že rozumí česky – viděl jeden velmi dojímavý dopis, který jsem měl od maminky. A je zajímavé jakým stylem to na toho gestapáka zapůsobilo: řekl mi – „běž domů!“ Tak jsem šel domů. A do Itálie jsem se dostal zase takto: byl jsem v Holandsku a nemohl jsem se už vrátit. Holanďané tedy říkali: zůstanete u nás. Ale poněvadž jsem byl závislý na Římu, tak mne poslali do Říma. Tam však byl starý představený a někde dopis ztratil. Zapomněl na to. No a já tak přišel do Itálie. Ale zaplat' Pán Bůh za to. I v té knížce se mne na to ptal a já vždycky říkám: pozoroval jsem rozdíl mezi otcem a matkou. Otec byl typem, o němž píše Tolstoj – pořád měl nějaké plány a nikdy to nevycházelo. Byl z toho nešťastný. Kdežto máma vždycky říkala: „jej, tak jsem se toho dne bála a zaplat' Pán Bůh jsme ho zase přečkali“. K tomu pan starosta poznamenal – „to je 16. kapitola knihy kterou jste dostali: „Vším jsem byl rád“

No podívejte se, jak jsem se dostal do styku se Svatým Otcem. Já jsem ho poprvé potkal, ještě nebyl papežem. Ale bylo polské milénium. Začalo se to trochu uvolňovat a poslal do Říma jednoho polského kněze, aby dělal doktorát. On na tu obhajobu jako krakovský

arcibiskup přijel. Jenže oni toho kněze tak trápili, že podotkl: no já vám tam po tolika letech někoho pošlu a vy ho tak týráte. No to od vás není pěkné. A rektor jej na usmívenou pozval na oběd. Tehdy jsem seděl vedle něho. Zrovna bylo to polské milénium a já mu povídám: „pane kardinále, víte co je to polské milénium? To je period od „Měška pjervšego do měška pustego“. On se usmál a říká: „no vy jste taky“. Dali jsme se do řeči. Napadlo mě: Bože můj, když on takto mluví, vždyť by mohl být i papežem. Škoda že je to naprosto nemožné. Bylo to v červnu. V létě nato zemřel Pavel VI., potom Jan Pavel I. a na podzim už byl papežem. Ale to celkem nic nebylo. Když ovšem jel někam na Východ, chtěl být o těch věcech informovaný. Jenže řeknete papež – ale on má málo času, tak pozval na oběd. Ten oběd byl obyčejný, vařili ho polské sestry. Při něm jsme mluvivali a tak jsme se seznámili. Tak to vidíte. vykládám vám římské klepy.

V Římě je tolik národností, tak jak se poznají kdo je kdo? Tak když jsou to Němci – jeden mluví a všichni ostatní poslouchají jako ve škole. Francouzi mluví vždycky dva a dva, mají velkou diskusi. Holanďané mluví jeden po druhém jak větrný mlýn. Italové všichni mluví a nikdo

neposlouchá. Angličané všichni poslouchají a nikdo nemluví. A Španělé všichni mluví, nikdo neposlouchá, ale všichni sousedi poslouchají.

A já jsem se ptal Rusů jak to dělají a nevěděli co říct. No tak já vám to povím: když není vodka, tak jako Angličané; po vodce jako Italové.

A jak to dělají v Pustiměři? Starosta nato: je to různé, ale hraje tu roli pivo. Na Hané se říkávalo, podotkl pan kardinál: „No dež jož není co vepít, tak vepíte a pod’me dom!“

Vzácný host pak pokračoval: řeči a nářečí se dají naučit, ale vážným problémem jsou ty různé mentality. Jak je těžké pochopit jeden druhého. Např. Čína – to je úplně jiné smýšlení. Na italském vyslanectví mi jedna paní ukázala článek Němce, který pracoval v Čechách a napsal o rozdílu mezi Čechy a Němci. Říká: já když jsem přijel, tak aby se mnou neměli potíže, tak jsem napsal – potřebuji tolik a tolik peněz, musím mít to a to, aby pak nebyli překvapeni. A pokud zbude jim vrátím. Když pozveme Čecha, ten řekne: ale copak já se uskromním, na tom nezáleží ... Ale pak: cožpak mě takto nechají, snad si mne všimnou! A výsledek je, že Češi považují Němce za grobiána a Němci zase mají Čecha za švindlera. A je to rozdíl mentality. Poněvadž pro Čecha říct: já chci, já musím mít to a to se zdá být hrubým. Ale to je maličkost. jen si představte ty národy. Jednou jsem v Kalifornii pozoroval Filipínce u benzinové pumpy. Uměl pořádně jenom číslovky „twenty five, twenty four...“. Ale teď si představte jeho život: s kým on má mluvit? Ti lidé

jsou příšerně osamocení. A když přijde do kostela ničemu nerozumí, a tak se jich zmocňují divné sekty s kytarama – to je jediné, čemu ještě rozumí. Je to skutečně velký problém jak se do nich vžít.

Na jednom ekumenickém zasedání v Německu byla latinská liturgie, potom ruská a nakonec evangelická německá. A tak jsme udělali vtip: co řekně Němec, když je na slovanské liturgii? Stojí v pozoru a pak se nervózně ptá – „kdy skončí, kdy už skončí?“. A co říká Rus, když je na evangelické liturgii? „Kdy už začnou?“

Na jedné římské koleji byl rektor, který říkal: se všema jsem se vždy nějak dohodl, ale u Číňanů jsem se vždycky spletl. Ten jejich líbezný úsměv, to člověk neuhádne, co se za tím skrývá. To jsem věděl, že když se příliš usmívá, tak jej něco smutného potkalo a úsměvem to musí zakrývat. Ale jinak jsem se nikdy nedověděl nic.

Odpoledne ve 14h přijel kardinál Špidlík ke škole, kde byl uvítán ředitelem Mgr. Crhonkem a zástupkyní žáků, slečnou Pavlou Spisarovou.

Oficiální uvítací ceremoniál pak proběhl v prostorách školní jídelny. Úvodního slova se ujal ředitel školy:

Vaše Eminence, pane kardinále, vážení hosté,

je mi ctí, že právě na tomto místě mohu přivítat **osobnost**, která celý svůj život spojila s pedagogickou činností; **člověka**, který svým dílem – jež si získalo ohlas na všech kontinentech - přivádí k setkání kultury věků a dopřává v úžase objevit jejich vzájemné bohatství; **muže víry**, který svou moudrostí přivádí k naději.

Vaše Eminence, jen stěží lze několika slovy obsáhnout poselství, v němž každé slovo dýchá životem a svěžestí pramenů. Vtiskl jste je konečně do svého kardinálského erbu, na

němž čteme motto „Ex toto corde“ – z celého srdce. Vždyť Slovanům – jak citujete v jedné ze svých knih – „velké poznání je dílem veliké lásky“.

Pane kardinále, dejte nám, prosím, sestoupit k pramenům tohoto poznání a požehnejte této škole i všem, kdo jsou povoláni poznání předávat, aby je vždy inspirovala láska k pravdě.

Vaše požehnání ať provází i ty, kdo školu navštěvují a budou navštěvovat, aby se jim stala cestou k životní moudrosti. Tak ať vaše jméno a vaše dílo zůstane spjato s tímto místem a stane se výzvou i poselstvím.

Nato kardinál Špidlík pronesl modlitbu,

Všemohoucí Bože, prameni moudrosti,
prosíme, naplň svým požehnáním tuto novou školu
a všechny, kdo zde budou učit i studovat.

Dej, ať se zde rozvíjejí lidské schopnosti,
podporuje vědecký pokrok a šíří vzdělání a kultura.
Dej, ať studenti i učitelé zde žijí podle zásad evangelia,
vytrvale hledají pravdu a poznávají tebe,
jediného původce pravdy.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. Amen.

požehnal školu, přítomné i budovu pokropil svčcenou vodou a promluvil ke shromážděné „hrstce“ pedagogů:

Říká se, že se neučíme škole, ale životu. Ale já jsem od šesti let pořád ve školách, kdy ten můj život začne to já nevím. Ale jedna věc je zajímavá: slovo škola je z řeckého

„schola“ a znamená to „prázdniny, odpočínutí“. Jak se došlo k názvu „škola - odpočínutí“? Platón – jak víte – rozlišoval dvojí práci: je práce rukou při které člověk dře – to jsou ty služební práce, zatímco učení lidé – filozofové, ti žádnou služební práci nekonají, dělají schólé, mají

volný čas a mohou přemýšlet a věnovat se práci duševní. A říká dále: filozof, ten patří do školy, tam se může věnovat duchovním věcem. Něco trošku podobného je ten židovský způsob soboty: když šest dní pracuješ, na školu máš sobotu, aby ses mohl věnovat něčemu duševnímu, duchovnímu. Křesťané přejali sobotu a předělali ji na neděli, a dnes se bojuje za to, aby tak neděle byla něčím „nedělním“, něčím svátečním, aby se člověk trochu vrátil k sobě. Totiž aby se z té dřiny, z té mašiny, dostal k něčemu pořádnému. To platí pro dospělé. Křesťané nemohli přijmout zásadu, že se nesmí pracovat rukama, že to je pouze pro otrocky.

Něco jiného je pro děti. Děti si hrají. Ale hra je pro dítě něčím vážným, důležitým pro jeho vývoj. Pedagogové říkají, že je velmi důležité, aby dítě přešlo od hry k nějaké práci velmi vážné. A ptávají se: jak k tomu dochází? Znamý zakladatel skautingu říká: když se v něm probudí odpovědnost. Dítě potřebuje nést za něco odpovědnost. Vzpomněl jsem si

na to, když jsem jednou navštívil učitele v severní Itálii. Stavěl si dům. Jenže z učitelského platu – a to je po celém světě – se mnoho nepokročí. Jeho žena se proto rozhodla, že bude dělat ošetřovatelku v nemocnici, aby to dali dohromady. Měli osmiletého a dvanáctiletého chlapce. Těm dvěma proto řekli: podívejte se, my musíme ten dům dostavět. Maminka bude pracovat. Ale teď záleží

na vás, aby maminka nemusela potom tu práci doma dělat. Musíme si to vzít na starost vy. No já jsem se nasmál, když mě ten malý prováděl a praví: tady to ještě musíme vylíčit, to ještě musíme udělat, jak kdyby byl pánem ... a nedovolili matce, aby na něco sáhla. Jste unavená, musíte si odpočinout. Jak to bylo krásné. Probudila se v nich odpovědnost. Přešlo to z hry do práce. A víte, že Baden Powel říkal, že ve městě ty děti nemají možnost žádné odpovědnosti: proto je tahal ven do přírody, aby postavili stan a ten kluk si uvědomil, že když ho postaví špatně, spadne mu na hlavu, atd.

Teď jde o to, aby se i on vyvíjel. Přejde do školy. Tam už není od toho, aby se naučil pracovat, ale aby sám rostl. A to se vždycky říkalo, že k tomu dochází věděním, aby něco věděl. To pak pokročilo velice. oproti tomu, co věděli žáci dříve a co vědí dnes; a došlo to až nevím kam, když kluci najdou na internetu všechno možné. Ale začala tu – pokud vím – velká krize. Vědí, ale nemá to pro ně žádnou cenu. Navíc nemají rádi žádný řád. Vzpírají se veškerému pořádku. Už v roce 1930 byl v Mnichově velký pedagogický kongres a tam položili otázku: naše děti se naučí tolika věcem a nemá to pro ně hodnotu. Jak to udělat, aby to, co se učí, bylo pro ně i čímsi životním? A tenkrát v Mnichově většinou říkali, že vědění se nesmí předávat, ale že se to musí nějak odkrývat. Tak vznikly pracovní školy, zkumavky, aby děti samy nacházely, objevovaly atd. No dobře, to je pracovní oblast. Ale v té době také začal ruský myslitel Solovjev propagovat: to je dáno také tím, že všechno je encyklopedicky rozbité a schází vzájemná souvislost. Jak to dostat dohromady? To patří do přírodopisu, to patří tam, to tam .... ale to je mně všechno fuk, řekne kluk, ať to patří kam to patří. A jeho napadlo: je to velikánským nedostatkem estetické, umělecké výchovy. Věda totiž vidí jedno vedle druhého, zatímco umění vidí jedno v druhém. Říká: proč je uhel škaredý a diamant krásný, když jsou oba chemicky stejní? Ale když se dívám na uhel, vidím jenom uhel a ten je škaredý. V démantu však vidím paprsky slunce. Proto je třeba daleko víc umělecké výchovy – vidět jedno v druhém. Např. i literatura: nejenom aby

věděl, že se narodil, napsal a dál nic. Já jsem si toho všiml, když umřel filmový umělec Tarkovský. Na římském Cinecitta jej chtěli připomenout, sjeli se tam filmoví kritici z celého světa a říkali: on užívá elementu vody, atd. – ale co to znamená? Pozvali mě proto, abych jim ty filmy vyložil. Nerozuměli jim, protože jsou to filmy duchovní.

V Petrohradu jsem v *Obščnarodnom Muzeji* představoval výstavu jednoho umělce. Mluvil jsem k asi třem stovkám přítomných intelektuálů a říkal jsem: dnes je svět plný obrazů a lidé jim nerozumějí, neumí obrazy číst. nedokáží je duchovně vyložit.

Ale teď se – pokud já vím – a vy to jistě znáte mnohem víc – se v pedagogii razí tzv. axiologie, tedy filozofie hodnot. Jak to udělat, aby něco bylo hodnotou. Většinou se to shoduje v tom, že se něco hodnotného stává osobním vztahem. Květinčky jsou pěkné. Tak se na ně podívám a jdu pryč. Ale když dostane děvče květinčku od mládence, tak si ji dá do modlitební knížky a nesmí se na ni sahat. To, že ji dostala od druhého, osobní vztah jí dal hodnotu. A to je dnes v pedagogii velice důležité. Aby učitelé měli osobní vztah. Vždyť znáte Boženu Němcovou, Pan učitel, - tenkrát skutečně byl ještě pan učitel druhý otec. Pan učitel – to bylo svatosvaté. Jeden římský lékař mi říkal: já vozím dítě čtyři kilometry daleko do školy. Copak nemáte bližší školu? Mám, ale tam je těch učitelů moc a dítě se s žádným nespřátelilo. Nemá k němu žádný osobní vztah. Osobní vztah dává velkou hodnotu.

A mám-li vzpomenout svého koníčka, tak já jsem se vždycky zabýval slovanskou duchovností: říkám – právě to přišlo ze slovanské duchovnosti. Tam osobní vztah znamená víc než čistě abstraktní věc. Víte, že když u nás začalo obrození – to byl Erben a Šafařík, tak přišel do Prahy zakladatel slavofilů, Chomjakov. Jeho historie

je tato: pocházel z typické ruské venkovské šlechty. Táta chodil na lov, pil vodku a o nic se nestaral. To bylo jeho hlavní zaměstnání. Vesnický pop uměl jenom zpívat a to bylo všecko. Po napoleonských válkách byla bída a car Mikuláš – to bylo lepší vydání Brežněva. Taková velice smutná situace. Ale byla tam máma a ta to vždycky dala nějakým způsobem do pořádku. Říká: táta prohrával peníze v kartách a máma postavila dokonce kostel. Když potom odešel na Západ a studoval Hegela a další, říkával: kampak my se hrabeme proti německé filozofii a umění, či proti anglické spořádanosti: tam je svoboda a pořádek pohromadě. To u nás nikdy nebylo: buď je tam pořádek a není tam svoboda nebo tam je svoboda a není tam pořádek. Angličané to však jaksi dokáží smířit. Co my proti nim můžeme vystavit? A říká: to je zajímavé, že i přes tu velikou vyspělost, ten Západ je hrozně rozdělený. Dokonce i křesťanské náboženství se rozdělilo na tolik různých vyznání. A proč? Protože to vždycky chtějí vyřešit nějakou ideou a zákonem. Kdežto u nás doma to byla matka. Osoba totiž dokáže spojit věci, které jsou jinak nespojitelné.

Já když o tom mluvím v Itálii, oni nad tím žasnou. A víte, koho jim cituji? Pocházel odtud zblízka: Wolker. *Na břehu ostrova Krku, na břehu z kamení moře jsem hledal*

celých šest smutných dní a moře jsem nenašel... Jako mládenec četl básně o moři. Ale na Moravě moře nemáme a ty louže moři neodpovídaly, tak pořád toužil až se nakonec dostal na ostrov Krk a viděl moře. To ale neodpovídalo tomu, co měl v hlavě, jako ideál nikdy neodpovídá skutečnosti, která se vidí. Tak byl z toho nešťastný. Říká: *viděl jsem ptáka jen, co zvlněnou perutí odlétal celý den ... Teprv dne sedmého, kdy nad městem zvon znel, já opilec z vlastních svých očí jsem se vypoťácel...* A kde našel moře? V očích námořníků. Člověk, který to žije dokáže všechno spojit. A proto pedagogie musí dnes být podle mě velice osobní. No v Pustiměři jsou možná chlápci ještě pokojní, ale ve světě když může dělat něco *no global*, něco proti pořádku, tak je celý šťastný.

Když jsem byl v českém semináři v Římě, tak tam poslali jednoho amerického studenta. A ten přicházel na všechno o pět minut později. Vždycky přišel pozdě. Když jsem mu to vytýkal, tak oponoval: „já jsem Američan, svobodný člověk a já se vám nebudu modlit jen proto, že jste na to zazvonili. To já nedokážu. Já nejsem na to, aby mě někdo zazvonil a já se modlil“. Co jsem mu měl odpovědět. Tak říkám: ja taky ne. Na zazvonění se nechci modlit. Ale podívej se: přišel jsi sem sám? Jo. Chceš s těmi ostatními vyjít? Samozřejmě! A chcete se dokonce spolu pomodlit? To ano. No a abyste se sešli, může se na to zazvonit? ... Najednou pochopil, že pořádek je vlastně vyjádřením něčeho, co sami chceme. Dokud to nepochopí, tak pořád bude vzdorovat. Dnešní svět potřebuje osobní poměr. Spojené národy chtějí všechno spojit jednotným lidským zákonem. To je krásné a musíme to podporovat. Ale zákony samy o sobě nic nevyřeší. Musí být někdo, kdo je svobodně přijímá. Říkávám: v italských soudních síních je napsáno – „zákon je rovný pro všechny“. A nad tím visí kříž, tzn. někdo, kdo byl podle zákona církevního a světského nespravedlivě odsouzen k smrti. Sám zákon to nevyřeší, ale pomůže mi.

Víte dnes, když jsem tolik světa pojezdil a v Římě jsou z celého světa, mohu porovnávat. Ty naše školy mají dobrou tradici. Když se to srovná s některými jinými – ten vývoj, tedy kolik toho doopravdy vědí, atd. Ty americké *university*, já bych řekl vyšší obecná škola, zvláště když je dobrý sportovec a vyhrává, tak takovému dávají všechny známky, aby ho neztratili. Např. co já jsem dostal, tu přípravu filologickou a latinu, to neměli a nemají všichni. Proto si musíme hledět tu tradici školní udržet, aby byla dobrá.

Jedna paní v Římě si mně stěžovala: vy nevíte kolik dneska stojí dítě. On už když je malý

musí, to. Sotva začne, už musí mít počítač. Bez toho, ... všichni mají! Pak jsou ve škole na výlet.. To my, když jsme šli na výlet, tak s kouskem chleba, kdežto oni musejí mít v restauraci oběd. Když už je větší, musí mít auto, protože.. „No právě proto, že děti tolik stojí a školy tolik stojí a je v tom

budoucnost národa... Učitelství je v národě velice vážná věc. Velice vážná věc. Aby byli dobří učitelé a školy měly dobrou tradici. Tak vám přeji, abyste tuto tradici drželi.

Pak nadešel čas diskuse, kdy mohli přítomní položit Jeho Eminenci své dotazy.

Předkládám je tak, jak zazněly:

Pane kardinále, každý z nás ví, že znáte hodně jazyků. Učil jste se jim více méně sám, anebo ve škole?

Tak ve škole jsme se učili latinu. Tu jsem měl strašně rád, všechny ty *consecutio temporum* atd. Němčinu jsem se učil osm let, ale když jsem přišel mezi Němce nedomluvil jsem se (pozn.: mimochodem jeho němčina je nyní tak brilantní, že rodilí Němci jen typují z které části Německa asi pochází). No a jak jsem se učil jazyky? Tak jak se učí dítě: napsal jsem si na malý lísteček

nějakou říkanku, tedy hromadu slovíček pohromadě. A vždycky jsem si vybíral slovíčka a např. v tramvaji jsem si je stále opakoval a moje zkušenost je, že když jsem takových 300 lístků měl, už jsem mluvil. Někdy se učí gramatika, slovíčka. Ale nedáte to dohromady, Kdežto, když se to učí v celistvosti. A potom musí člověk dávat pozor, aby se neučil slovíčka zbytečná. Abych věděl, co je vrabec, to ještě jo, ale všechny druhy ptáků, to už se potom řekne pták.

Ale já jsem je potřeboval: ty staré jazyky a jiné kvůli studiu a k tomu musí člověk znát ty moderní jazyky, aby mohl číst literaturu. Ale mohu říct, když se pohybuji ve světě, ty běžné světové jazyky jsem znal. Francouzsky to jsem musel psát, protože kdyby mé knihy vycházely česky – kdo by to četl? Anglicky to už mi dne stačí OK. Německy.. No pak jsem byl v Holandsku či v Itálii. No ono to jde jedno po druhém. Musí se na to jít s určitou láskou. Že se domluví, že přečtu, že to, atd. Potíž je, když jsou ty jazyky moc blízké. Já jsem byl čtyři roky v Holandsku. Mluvil jsem pak holandsky velmi dobře. Ale je to uprostřed mezi němčinou a angličtinou. Tak to uprostřed, to se člověk zmýlí. Pokud jde o slovanské jazyky, tak rusky mluvím běžně. Ale když jsem začínal ty ostatní, tak se to plete. Povím vám s jazyky: když jsem přišel do Holandska, přišel jsem do koleje a neznal jsem jazyk. Rektor mi povídá: už chodte do školy, abyste si zvykl na ten zvuk. No tak jsem přišel do školy a byla hebrejšтина. On četl a překládal a já nevěděl, kdy čte a kdy už překládá. A aby mě potěšil tak mi řekl latinsky, že jsme čtvrtý řádek od vrchu. Já se lekl a začal si ukazovat prstem zleva doprava. jenže hebrejšтина se čte opačně. Tak nade mnou mávl rukou. No ale všechno nějak jde.

Ve své poslední knize, v 16. kapitole, která má název Vším jsem byl rád, uvádíte „Bůh mi nedal peníze, ale Bůh mi dal hodně přátel. Nezdá se vám, že v současném exponovaném světě ten pojem „přátelé, přátelství“ trochu ztrácí na hodnotě?

To je vážná otázka. Lidé chápou přátelství něco jako pohodlí. Ale já říkám: přátelství je věrnost. Dali jste mi prsten a to znamená, že musím být věrným Pustiměři! Přátelství znamená skutečně věrnost, někoho, na koho se mohu spolehnout. Jeden ruský moderní myslitel, který ještě pořád není v Rusku

rehabilitován – Florenskij, říká: člověk je velikánské tajemství. Jak poznám člověka? Z pohledu ne. Jedině když jsem přítelem a on se mi svěřuje. Protože on se mi odhalí. Jinak ne. Přátelství se musí vyvíjet a lidé jak vy správně říkáte ztrácejí pojem, ale z druhé strany, když zjistí, že je to možné, tak jsou nadšení. Jsou úplně překvapeni, že něco takového vůbec existuje.

Podívejte se: já často jezdím na Východ. Často slyším otázku: když jedete do Rumunska, jak vás přijmou pravoslavní? jak vás přijímají v Rusku? Vždy odpovídám: nejdu navštěvovat pravoslavné; jdu na návštěvu k přátelům. A s ostatními nemám proč na prázdno diskutovat. Jen pohleďte co se stalo v Římě, když umřel papež Jan Pavel II., kolik mladých lidí tam celé noci stálo jen aby se k němu dostali. To ještě nikdy nikdo neviděl. Jak to vysvětlíte? Já to vykládám takhle: to je znamení doby – lidé už nechtějí ideologie, systémy, ale někoho, na koho se můžeme spolehnout. A také proč se tolik manželství rozpadá? Měli představy: to bude tak, to bude onak. Ono pak to tak není... Ale právě manželství spočívá na důvěře: na mě se můžeš spolehnout, ať se stane cokoliv. Ať se stane cokoliv, já budu s tebou. O manželství mluvívám často. Kdy začíná? Solovjev říká: v pubertě začínají první mladistvé zamilovanosti: najednou se zabácl. Předtím: „běž děvčisko, běž pryč!“ a holka „co ty kluku máš s nama společného?“, atd. Ale najednou objeví, že existuje druhá osoba. A jakmile to objeví: „Jej, Mařenka to je nejhezčí děvče v celé Pustiměři“. „Proboha kluku, kdes nechal oči?“ A Mařenka říká: „Ten Jeník je nejchytřejší chlapec!“ „Ale vždyť propadl z matematiky!“ - „To je vina učitelů!“

Když objeví druhou osobu, objeví, že osoba je něco velice krásného. „A když s mě odbyl, tak já se zastřelím!“ „Já chci být s tebou na celou věčnost.“ Sama přirozenost kamsi vede. Ale když se všechno pobourá, pak jsou z toho jen zříceniny. Nejdříve je proto třeba objevit přátelství. To je úžasná věc. Když vím, že tam mám přítele, jen tam zazvoním... Jak to tam bude, co to tam bude.. no vždyť tam mám toho a toho. Kdežto když tam mám agenturu, která to vyřídí, a ono to pak nejede, atd.

Ty moje knížky překládají i do východních jazyků, překladů je asi 150, přičemž deset je jich arabsky – vždy to udělal nějaký přítel.

No já jsem teď pustiměřský občan, tak musím přátele respektovat jinak mě vyobcují.

Eminence, vítám vás. Píšete, že ,život není čas, život je setkání‘. A já bych se chtěla zeptat: já беру život jako dar, který nám Pán Bůh na tomto světě dar pro dobro druhého. jakou máme

odpověďnost? “

Ta otázka je celkem velmi dobrá.

Křesťané říkají: musíte žít podle evangelia. Měl

Adam v ráji evangelium? Neměl.

A proč. Bůh k němu mluvil skrze čisté svědomí a skrze přírodu. Co se stalo, že člověk (jak my říkáme – hřích je zapomenutí,

izolace) se dívá na

přírodu jen jako na přírodu. Kdežto křesťan objeví, že je to slovo Boží, protože příroda byla slovem Božím stvořená. Jakmile člověk toto slovo objeví, pak příroda je jako evangelium. Nemůže se zahodit přírodopis a žít podle evangelia, ale evangelium mi má pomoci, abych se správně díval na přírodopis. Vždycky, když o tom mluvím, tak vzpomínám na matku: jako kluk, abych si vydělal peníze, dával jsem kondice těm, co dělali reparát. A jednou šlo o syna jednoho bohatého obchodníka, který mi slíbil hromadu peněz, když kluk projde. Tak jsem si s ním dal práci a on prošel. Pak mi dal nějakou padesátikorunu a říkal si: to pro kluka stačí! No já jsem přišel rozčilený domů, nadával jsem, jak se nadávat dalo. Matka to chvíli poslouchala a pak povídala: „No, není to hezké, když tak zacházejí s chlapcem! Ale podívej se, já ti řeknu: když se ti něco takového stane, na chvíli se zamysli a řekni si: co pak mi chtěl Pán Bůh říct tím, že se to přihodilo?“ Najednou se to stalo slovem. Víte dobře, že dítě mluví s květinou, s psíčkem, atd. Později už se nemluví s kyticí, ani s psíčkem, ale s lidmi, a když je člověk starý říká i ti lidé blafají. Zůstává osamocený. Jsme znovu u toho nešťastného encyklopedizmu, jak o něm mluvil Solovjev – jedno vedle druhého, nikdy ne jedno s druhým. No ráno musím studovat, pak musím umývat nádoby, pak musím to, ale to s tím nemá nic společného, no a večer abych se pomodlil, ale to zase nemá nic společného s učením, atd. To je nemožně rozsekaný život. Je třeba jej sjednotit. A k tomu může škola velice pomáhat. Dobří učitelé!

Abych se přiznal: já jsem šel studovat na univerzitu literaturu. Proč? Poněvadž jsme měli profesorku, která to tak krásně podávala. Rozhodl jsem se kvůli osobě.

Eminence, já bych se ještě vrátila k vaší tvorbě. Zaujala mě vaše kniha pro děti Bajky o moudré sově. Chtěla bych vás poprosit jestli byste nesdělil jak a proč ta kniha vznikala,

kde jste čerpal náměty pro ty moudré příběhy a také jestli byste zhodnotil vztah – kardinál Špidlík a děti.

No tož podívejte se. Moje stará láska byla literatura. Už jako student jsem psal básně a všechno možné. Pak mě od toho zahnali na všelijaké učené věci. A tak se to ve mně někdy o prázdninách probudí. A tak jsem napsal tu první knížku *Ulipispirus* o jedněch prázdninách v Tyrolsku. Z

jedněch prázdnin v Jugoslávii pak vyšla ta *Sova*. Ale podívejte se: obraz není jenom obraz. Obraz je symbol. A symbolem se dá mnoho krásného povědět co se nedá říct obyčejnými slovy. Proto staré národy mluvily v symbolech. Ty staré mytologie jsou někdy velmi hluboké. Ale nesmí se brát doslova. Kdyby to někdo bral doslova, je to nesmysl. Ale samy o sobě jsou velmi hluboké. A protože pravda – zvláště pravda náboženská – se nikdy nedá slovy přesně vyjádřit, vyjadřuje se symbolem. Teď jsme vydali knížku s jedním umělcem a má název: *Krása jako prostředek evangelizace*. Všecka náboženství byla vždycky spojena s uměním. Když bychom to chtěli přesně říct – no každé vyjádření je přibližné. Říkávám: je to jako když někdo prohlíží ve Vatikáně Michelangelovu *Pietu* a řekne: to znamená lásku matky k synovi a žal nad jeho smrtí... pojdme dál. To je nesmysl. Celý ten obraz má hluboký význam. A proto říká, že je třeba vychovávat k umění. Co ti to říká? jednou jsem dával kurs na Gregoriánské univerzitě v Římě o duchovním životě, jak jej představuje malířství. Ne jak se o něm píše, ale jak je vymalován v obrazech. No tak pište bajky. Já už se musím v mém věku připravit na smrt...

Eminence, ve svém úvodním slovu jste mi už na mou otázku odpověděl. Ale přesto bych se chtěl zeptat: zažívám asi osmou či devátou školskou reformu, paní Buzková, naše ministryně školství mi tuto otázku neodpověděla. tedy asi takto: co by měla dát mladým lidem současná škola? A se zaváděním technických prostředků do škol – váš názor na úlohu osobnosti pedagoga ve výchovně vzdělávacím systému. Především naučit podstatné věci, to je všem jasné. Ale já myslím, že se musí

hodně učit rozlišovat důležité od méně důležitého. To v dnešní internetové společnosti nerozeznávají. To jsem kladl na srdce i studentům teologie: to je tlustá knížka, řekni mi v hlavních bodech oč tam jde. Zajímavé je, že všechno poví, ale to hlavní neřekne. To je myslím jedna z velmi důležitých věcí, aby si uvědomil, co je tu hlavní. Za druhé pak, aby věděl, co to může znamenat pro život. Samozřejmě se to nedá říct abstraktně, to je třeba s ním mluvit. Čím bys chtěl být? Co bys chtěl dělat? To se ti bude hodit k tomu, to použiješ tam, atd. Je to víc umění než nějaký předpis. Někdo to umí, jiný ne. Podívejte se, byli v duchovním životě takoví zázrační duchovní otcové, o kterých se říkalo: čte toho druhého jak v otevřené knize. Zajímavé je, že to nikdy nepovažovali za zázrak. Říkali: když máš člověka rád, opravdu rád, tak to vždycky uhádneš. Však víte, že matka vždycky pozná hned, když se dítěti něco přihodilo. Táta to nepozná, ale máme to pozná hned.

Jednou jsem byl v severní Itálii, v Tyrolsku, a jako Říman jsem si chtěl po obědě dát siestu. Hledal jsem proto mezi knížkami pana faráře nějaký uspávací prostředek. Vytáhl jsem tam jednu knížku – byly to vzpomínky nějakého kanadského policajta, který sloužil u Indiánů u severního pólu. Povídám si: to mě uspí za deset minut. Ale bylo to tak zajímavé, že jsem vůbec neusnul. Ti Indiáni tam mají pověst strašně hrubých lidí. Je tam zima, on vždycky zakřičí, atd. A hlavně když se ožení, tak na ženu nikdy nemluví. Všecky feministky by si měly stěžovat u Spojených národů, že něco takového může ještě v dnešním civilizovaném světě existovat. Ale on říká: to je úplný omyl! Ti dva se musejí mít tak rádi, že si naprosto rozumějí beze slov. A dodává: mohu to stvrdit, že si vždycky rozumějí.

Právě dnešní svět tou stálou organizací ztrácí – jak tady pan starosta říkal – ten osobní poměr. To se úplně ztrácí. A dokonce říká: já musím být nestranný! Jeden z těch ruských myslitelů říká: o lásce mnozí říkají – jako Da Vinci, když jsi něco poznal krásného, začneš to milovat; on dodává, já říkám opak: když něco začneš milovat, začne se z toho rodit veliké poznání.

Já např. nám, katolíkům říkám, že jsme trošku zfalšovali Věřím v Boha. Jak? Čárkou! Proč? Říkáme totiž: Věřím v jednoho Boha, (čárka) pak přijde Otce, Syna a Ducha svatého. Když skládali to Věřím v Boha v VI. století, tak nebyli ateisti a nebylo třeba dělat článek Věřím v jednoho Boha. Ale co pohané nevěří je, že Bůh je Otec. Proto ta čárka patří až za to Otce – *Věřím v jednoho Boha Otce, který je všemohoucí ...* V byzantském obřadu, než se toto vyznání víry zpívá, tak diakon říká: milujme se navzájem, abychom mohli vyznat... Protože když někdo neví, co to je milovat se, tak kým je mu Bůh Otec? Ničím. I tam je osobní poměr velice důležitý.

Dnes je ekumenizmus. Když Jan Pavel II. začínal pontifikát mnozí říkali: on je Polák, to je konec ekumenizmu. Pak se ukázalo, že je jedním z nejekumeničtějších papežů. Sám říkával: nedělat žádné směsice: já jsem to, co jsem, ale snažím se pochopit toho druhého. Pak, když se snažíme vzájemně pochopit zjistíme, že těch společných věcí je velmi mnoho. I s lidmi, kde by to člověk nejméně čekal.

Napsal jsem knihu o srdci ve slovanské spiritualitě (*La doctrine spirituelle de Théophane le Reclus. Le Coeur et l'Esprit*, Pont. Ist. Orient. 1965). Když vyšla poprvé, mnozí se nad tím kroutili, že je to slovanský sentimentalismus. Musí se přece jednat podle rozumu, atd. Nakonec se mi podařilo mnohé přesvědčit a dnes už vyšla také v italském překladu dokonce ve Vatikáně. Srdce neznamena sentimentalismus, ale osobní vztah.

Poslední otázka: ten komunizmus vyprázdnil kostely... teď ty děti 40 let žily bez náboženství, to jedna generace nespraví...

No podívejte se: když přijdete do Říma, zdi přechmárané vším možným – proboha svatýho copak jsou ti jluci tak nezdární? Představte si, chudáci děti! On pracuje, máma pracuje, nikdo s ním dohromady nemluví. A když přijde máma večer dom, ona musí dělat, on se dívá na televizi a nech mě na pokoji. On vlastně nikdy s nikým nemluví. Sourozence nemá a na ulic nemůže. Mně je jich líto. Skutečně je mi jich líto. Nejdříve potřebují navázat s někým styk. Proto i v náboženství vznikají různé skupinky. Poněvadž v tom obecném fóru nemohu s nikým mluvit. proto se vždycky nějaká taková skupinka sejde: přece jenom se našli, kde spolu můžeme mluvit.

Abych se
přiznal
s jednou věcí:
po válce jsem
byl na
Velehradě a
otevřelo se
gymnázium. A
já jsem byl
prefekt u
kluků. To byli
sekundáni.
Bylo ještě
poměrně málo
jídla, proto
kluci občas
dostávali
balíky z domu.

No a to víte: kluk to schovával až se to zkazilo, tak jsem řekl: najez se kolik můžeš a ostatní musíš dát druhým. Pak když druzí dostanou, dají tobě. A fungovalo to bezvadně: „víš, já jsem ti taky dal...“. Můj kolega, který byl v Praze říkal: já to nemůžu prosadit, protože jim doma říkají – „to je tvoje! to nesmíš nikomu dát!“ Říkají: vidíte, Čecháčci jsou sobci! No to s tím nemá nic společného. Ale byli to děti z Prahy, z města, které nebyly zvyklé žít s ostatními, nebyly zvyklé se dělit, atd. Ty děti ve městě jdou někdy skutečně chudáci. Když kluk celý Boží den kouká na tu televizi – vždyť je to na zhloupenutí! Skutečně.

Čas se naplnil. Ředitel školy poděkoval Jeho Eminenci jménem přítomných pedagogů i hostů za „krásná a moudrá slova, která v mnohých zanechají dojem na který se bude dlouho vzpomínat“. Popřál panu kardinálovi „pevného zdraví a svěžího ducha, jakého si uchoval doposud“. Nato Jeho Eminence s úsměvem dodává: „Já děkuji vám, že jsem po obdržení čestného občanství mohl poprvé do školy a že jsem nepropadl“.

Následovalo věnování do kroniky školy, bohatý raut připravený panem Grmelou a čilá diskuze nad knihami Jeho Eminence, které byly k dispozici v prezentaci dvou vydavatelství: Refugium a Karmelitánského nakladatelství. Ani při odchodu ze školy nezapomíná Jeho Eminence na humor. Zatímco se v doprovodu pana ředitele ubíral ke dveřím vzpomněl na svou návštěvu v Hradci Králové: „když jsem navštívil biskupa Duku, provázel mně až přede dveře a tak se ho ptám: vy se chcete doopravdy přesvědčit, že jsem už venku?“. Posléze se kardinál Špidlík odebral do své přechodné rezidence – na pustiměřskou faru.

První den čestného občana Pustiměře – sobota, 6. srpna 2005 – pokračoval odpoledne na faře autogramiádou knih, které byly k dispozici s výjimečnými slevami u přítomných prodejců nakladatelství, jež vydávají české překlady děl Tomáše Špidlíka, a vrcholil při západu slunce žehnáním varhan farního chrámu sv. Benedikta a následným varhanním koncertem k poctě Jeho Eminence. Chrám byl zaplněn do posledního místa, zdejšími i těmi, kdo na tuto jedinečnou událost připutovali i z míst vzdálených. Jim všem patřila má první slova vděčného uvítání:

„Srdečně vítám vás všechny, kteří jste přijali pozvání na varhanní koncert k poctě Jeho Eminence, Tomáše kardinála Špidlíka. Dříve než poprvé uvítáme Jeho Eminenci v tomto farním chrámě sv. Benedikta v Pustiměři, dříve než zazní první tóny, dovoluji mi vyslovit velká poděkování: jsou adresovaná těm, kdo se přičinili, aby tyto varhany mohly zaznít v té poloze, jak je zakrátko uslyšíte. Především děkuji Obci Pustiměř, která značně přispěla k tomu, aby vůbec k opravě a obnově varhan mohlo dojít. Děkuji všem farníkům, kteří svým přičiněním – každý podle svých možností – pomohli k tomu, aby tento královský nástroj mohl v tomto Božím domě znít k větší cti a slávě Boží. Při této příležitosti patří mé jedinečné poděkování hejtmanovi Jihomoravského kraje panu Ing. Stanislavu Juránkovi: byl to právě Jihomoravský kraj, který přičiněním svých velkých mužů – v čele s panem hejtmanem a panem MUDr. Františkem Adamcem – přispěl k tomu, aby krása nevymizela z našich životů. Vám všem upřímné poděkování!“

Právem byla tato má slova přerušena potleskem přítomných – vždyť umění je řečí srdce, zaznívajícím v harmonii s inspirací ducha, je poselstvím důstojnosti lidství, - proto nikdy nesmí být umlčeno nepřízní času či horečnatostí vyjádřenou známým ‚carpe diem‘.

„Prostředky jsou nutné, ovšem je potřeba mistrů! Proto bych při této zcela jedinečné příležitosti chtěl poděkovat mistru cechu varhanářského – panu Jaroslavu Stavinohovi. Prosím, aby přišel. Vždyť to

byl právě on, kdo uvedl tento nástroj po sto letech do jeho původní podoby.“

Potlesk, který provázal příchozího, byl výmluvnou vděčností za génia profesionality, vyrůstajícího z dlouhé linie předků – varhanářů. I kytice uvitá ze sedmi červených růží, lemovaných zlatem, vyjadřovala řečí symbolů hluboké poselství Ducha, jenž v živé tradici křesťanství promlouvá plností (7) svých darů, mezi nimiž se skví právě dar umění.

Poté byl nastíněn samotný průběh slavnostního večera: tato na první pohled běžná informace se mi stala příležitostí k vyznání cest Boží prozřetelnosti: *„ve svém životě jsem po papeži větší osobnost nepotkal a je štěstím, že jej mohu přivítat právě na tomto místě“*. proto jsem přítomné shromáždění požádal, aby ve chvíli, kdy kardinál Špidlík vstoupí do chrámu, povstali. Má prosba se všem stala samozřejmostí.

A tak krátce po 18h – za doprovodu majestátné Bachovy Toccaty d moll – překročil kardinál Špidlík práh chrámu sv. Benedikta. V každém z tónů bylo možné zaslechnout výzvu spojit gradaci okamžiků ve velkolepou harmonii vděčnosti, vyjádřené vyznáním *„Credo in unum Deum Patrem, omnipotentem factorem caeli et terrae“*.

„Vaše Eminence, pane kardinále, přijměte upřímné přivítání v tomto chrámě, kde jste před třinácti lety začal psát dějiny spirituality, kterou toto místo žije dodnes. Chtěl bych vám na tomto místě poděkovat za všechno, čím obohacujete život každého z nás. Proto při vašem příchodu zněl velkolepý Johann Sebastian Bach. Ten každou svou partituru končil slovy „Soli Deo laus“. I vy jste v kapli Redemptoris Mater ve Vatikáně pronesl svou velkou homílii, v níž jste vyjádřil své životní Deo gratias. Vaše Eminence, prosím, abyste i na tomto místě znovu obnovil pohled krásy, která díky Vám září nad světem.

Bud'te nám srdečně vítán.“

Bratrské objetí pak provázel mohutný aplaus přítomných, v němž každý tiskl dlaň muži, jehož svědectví dnes promlouvá v desítkách jazyků světa a nejmvlivněji zůstává vepsáno v kardinálském purpuru: *„usque ad effusionem sanguinis“* (lat. 'až k prolití krve').

„Eminence, jak už jsem předeslal předtím, než jste vkročil do tohoto Božího domu, shromáždili jsme se, abychom Vám vzdali hold ná nástroji vskutku královském. Je připraven přispět k větší cti a chvále Boží. Proto Vás prosím, abyste požehnal tyto obnovené varhany chrámu sv. Benedikta“.

Bože, ty jsi od věků a věčně nová je tvá krása.
Tvá moudrost řídí vesmír a krásné je všechno, co jsi stvořil
Chválí tě sbory andělů, velebí tě celý hvězdný svět,
zachováající tebou stanovený řád.
O tvé svatosti vydávají společné svědectví všichni vykoupení
a srdcem, ústy a celým životem tě radostně oslavují.
Také my, tvůj svatý lid, připojujeme hlasy
k tomuto společnému chvalo zpěvu.
Aby náš zpěv stoupal k tobě způsobem co nejdůstojnějším,
požehnej nás a dej, ať za doprovodu těchto varhan
ti radostně zpíváme své chvály.
Prosíme o to skrze Krista našeho Pána.
Amen.

Kardinál Špidlík požehnal obnovené varhany a pokropil je svćenou vodou. Poté se ujal slova a promluvil:

„Když přijde člověk do kostela, chce vidět něco pěkného. A proto také vždycky záviděli jeden kostel druhým a usilovali o to, kdo bude mít lepší a krásnější kostel na

pohled. Zajímavé je, že když se do kostela přijde, rádi bychom také něco pěkného slyšeli. A skoro ve všech církvích světa se zpívá. Bylo tomu tak vždycky?

Není bez zajímavosti, že první křesťané byli ptori tomu. Říkali: „kdo chce poslouchat zpívání, ať jde do divadla. My jdeme do kostela, abychom slyšeli slovo Boží. A byli na to přísní. Dlouho to však nevydrželi. Někteří říkali: jdeme do kostela, abychom se také modlili žalmy a na člověka přichází spánek. Když se ale zpívá, spaní se ruší a člověk je pozornější. V Habeši jsem viděl jak mniši zpívají celou noc žalmy: pokouší se o ně spánek, klesá hlava, ale když se zpívá, probudí se.

Pak si také všimli toho, že zpěv není jen proto, aby se probudili, ale lépe se modlitba vnímá. Slova více vstupují do nitra, jdou k srdci. Začalo se tedy zpívat.

Když zpíváme my, Slované, říkáme: „jazykem rodným Boží chválu pěli...“. V našich kostelích se zpívalo od počátku. Máme některé velice staré písně: „Hospodine, pomiluj nás“, „Svatý Václave“, atd. Jiné národy to nemají. Právě v barokní době se rozšířilo mnoho lidových zpěvů – koledy aj. Pomohl tomu rovněž jeden, od koho bychom to nečekali. Josef II. totiž zrušil kláštery a zakázal zpívat latinsky. Bylo zakázáno zpívat v kostele latinsky. To ale přinutilo skladatele, že složili mnoho krásných mešních a jiných duchovních písní v lidovém jazyce. U jiných národů tomu tak není. Když jsem byl v Holandsku tak zpívali jenom něco zanedbatelného na konci. Když se pak v průběhu druhého vatikánského koncilu začalo mluvit o zpěvu, tak se divili a říkali: „Bože můj, co vy máte krásného, ani si to neuvědomujete.

Ty naše písně mají také krásný obsah. Je v nich obsažen celý katechizmus. Jeden kněz říkal, že učí katechizmu děti tak, že vždy používá některé písně. A říká, tak se děti naučí nejlépe celému katechizmu.

A také to kulturně působilo na jazyk. Jeden – od koho bych to zase nikdy nečekal: – Tomáš Garrigue Masaryk,

jak píše jeho dcera Alice, když jel přes Řím na Capri, ještě brzo ráno vstal a šel k hrobu sv. Cyrila, poněvadž říkal: „tady vznikl náš jazyk“.

Tak se tedy zpívá. A jak se zpívá? Latinské zpěvy jsou jednohlasné a bez doprovodu. Říkali: do kostela se přichází, abychom byli všichni jedno. Proto se zpívá jednohlasně bez jakéhokoli doprovodu. Lidové písně však už začaly

dvojhlasně. Když je to dvojhlasné, je to hezcí... Pak následovaly sbory, jak se v muzikologii říká – kontrapunkt. A já říkám: víte, že je to psychologicky něco velmi zajímavého. Jednohlasně zpívat, to znamená, když jsme jedno, musí být každý takový, jaký jsem já. Kdežto u sboru jde jeden hlas nahoru, bas jde dolů dva jsou uprostřed a dohromady vytvářejí krásnou melodii. To znamená: i když jsme různé povahy, i když různě smýšlíme, musíme se vynasnažit o to, aby to znělo krásně jako harmonie.

Přišly varhany. V Řecku jsou ještě přísně zakázány, ale už pronikají i tam. Je to duba a nepřipadá nám jako cizí. Právě naopak, varhany jsou jako hlasy, které přicházejí z nebe. Zpíváme a celý svět jako by zpíval s námi. Proto máme rádi varhanní hudbu. Máme tedy krásnou tradici. Ovšem u mladých se často setkáváme s námitkou: ale musí to tak být? nemohli bychom také něco moderního...? Začínají s kytarama, kytarové mše. Jste proti tomu, ptají se mě? Já proti tomu nejsem, ale musí to být něco uměleckého, ne jenom nějaké drnkání. Znímá jedny řeholníky, kteří zpívají v chóru, přitom je jeden provází na kytaru, ale to je jak harfa.

My však zůstáváme stále věrni varhanám. Když jste je obnovili, tak říkám: buďme si skutečně vědomi, že můžeme být hrdi na naši tradici a tato tradice se musí rozvíjet, aby tu bylo v kostele krásné prostředí, ve kterém se něco pěkného vidí a také slyší a to z celého srdce. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

„Vaše Eminence, přijměte upřímné poděkování za moudrá slova, která vždy padají na

úrodnou půdu. Dnes jste už mnohokrát naznačil, co jste vyslovil při jedné francouzské konferenci: tehdy jste řekl, že vzpomínáte rád na setkání s Tarkovským. Vzpomínáte na jeho film *Nostalgie*, který představuje emigranta, co praví: jak už mě unavuje dívat se pořád na krásné věci. Vaše setkání s uměním vrcholí poznáním Dostojevského: *„C'est donc la beauté qui sauvera le monde“* – „je to krása, která

zachrání svět“. Eminence, všechna svá velká díla jste psal francouzsky - proto i dnešní poselství krásy zazní v umění interpretek, které své mistrovství získaly právě ve Francii. Jsou jimi: na varhany – paní Věra Heřmanová; a soprán – paní Svatava Luhanová – Jiroušková. Ať tedy *ad maiorem Dei gloriam* zazní koncert k poctě Jeho Eminence“.

Celé shromáždění se pak ponořilo v mlčenlivý úžas, jenž v srdcích přítomných zažihala velkolepá díla barokních a renezančních mistrů, co poprvé v dějinách zněla chrámem s neopakovatelnou brilantností, naplňujíc posvátný prostor vnímáním krásy promlouvající z kleneb, pilířů, soch, obrazů, portálů i Sanctissima – poselství stále nově se rodící naděje.

Ve chvíli kdy zněl poslední z tónů Boëllmannovy *Prière à Notre-Dame* a tichou atmosférou meditace posléze hřměl bouřlivý potlesk vděčnosti, snad nejvýmluvnějšími

byla slova Knížete apoštolů, která k nám právě 6. srpna o svátku Proměnění Páně promlouvají z hory Tábor: „Pane, je nám dobře tady!“ Úžas nad vznešeností Boží přítomnosti, jež vtiskla svou pečeť člověku a svůj odlesk nachází v umění, tento úžas přivádí k dialogu s živým Bohem, stává se modlitbou. Velkolepé setkání proto završuje modlitba k Té, která je vrcholem dialogu nebe se zemí, tajemství každého umění, k Té, co na božskou inspiraci odpovídá *„fiat mihi secundum Verbum tuum“*, díky níž *„Verbum caro factum est et habitavit in nobis“*. K jejímu *„fiat“* v odpověď na *„Ave“* nebes nyní pojíme v duchu i to své, by Ten *„qui potens est“* i v nás konal věci veliké. Schubertovo *Ave Maria*

- jako závěrečné „Amen“ vyznání víry i upřímné touhy budovat „civilizaci lásky“ vepsané do životního poselství velkého papeže II. vatikánského koncilu Pavla VI. (který zemřel právě o svátku Proměnění Páně 1978) - promlouvalo z chrámu sv. Benedikta, který pohrou-žen v meditaci krásy i nadšení z jejího sdílení, se na okamžik stal horou Tábor,

jejíž zážitek se bezesporu navždy vryl do paměti přítomných. Vděčný stisk rukou Jeho Eminenci Tomáši kardinálu Špidlíkovi, paní Věře Heřmanové, Svatavě Luhanové-Jirouškové se v tuto chvíli stává upřímným gestem vděčnosti za klíč k tomuto poselství, který nám dnes večer vložili do rukou.

I přes nebývale proměnlivé počasí, tak typické pro letošní léto, se Pustiměř probouzela do slunného nedělního rána. Srdce památného zvonu chrámu svatého Benedikta nenechalo nikoho na pochybách, že očekávání uvedená ve známost prostřednictvím stovek plakátů, sdělovacích prostředků i webových stránek, se stávají skutečností – 7. srpna přijíždí Jeho Eminence Tomáš kardinál Špidlík, aby předsedal slavnostní eucharistii.

Věřící už od ranních hodin zaplňovali dům Boží: pro věřící farností Podivice a Drysice objednala farnost Pustiměř autobus (bohužel trestuhodnou nedbalostí dispečinku VYDOS BUS – bývalého ČSAD Vyškov, autobus neprojížděl sjednanou trasou – do Drysic vůbec nejel!, takže mnozí věřící se museli vrátit domů).

Pro kardinála Špidlíka však byl přistaven kočár se spřežením, který jej v liturgickém průvodu, - za doprovodu velehradských fanfár, jež vítaly v roce 1990 papeže Jana Pavla II. na

Velehradě, - přivezl z fary až na práh chrámu. Tehdy, při historicky první návštěvě slovanského papeže na Velehradě, zněly tyto fanfáry v podání nejlepších moravských dechových kapel. Dnes v Pustiměři jim propůjčily své umění hudebníci nejlepší dechové muziky v republice – Šohajky z Dolních Bojanovic pod taktovkou pana Vojtěcha Ducháčka. Výmluvným způsobem tak zůstává zachována kontinuita historického poselství Velehradu, na němž si po pádu největší tragédie dvacátého století – zruďného komunizmu – tolik přál pokleknout první slovanský papež; Velehradu, tak úzce spjatého s životem kardinála Špidlíka, Velehradu, který je symbolem spirituality, co přivádí ke sblížení kultur a stává se výzvou i svědectvím jednoty.

„*Chvalte Hospodina všechny národy, chvalte ho pro jeho svrchovanou velebnost...*“ tato slova starozákonního žalmu, v nádherném sboru pod vedením Mons. Olejníka, vyjadřovala upřímnou modlitbu, jež se v této chvíli vznášela ze srdcí shromážděného Božího lidu. Vskutku, jak napsal učitel Církve druhého křesťanského století – sv. Irenej: „*Gloria Dei vivens homo*“ – slávou Boží je živý člověk, „*vita autem hominis visio Dei*“ – život člověka pak spočívá v patření na Boha. „*Doxa, gloria*“ - sláva zjevujícího se Boha vskutku promlouvá v této svatyni zbudované lidskými rukama a přivádí k vyznání: „*Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako byla na počátku i nyní i vždycky a na věky věků. Amen*“.

Symbolem této modlitby je i kouř vonného kadidla (při této eucharistii se používalo téhož kadidla jako při papežských mších v bazilice sv. Petra v Římě s několika zrnky pocházejícími z kláštera sv. Pantaleona na hoře Athos v Řecku) vystupujícího do výšin klenby, jíž od počátku křesťanství vévodí Pantokrator – Všemohoucí, jenž řídí svět svým slovem a svým požehnáním jej udržuje při životě.

Po úvodním pozdravu přivítal Jeho Eminenci vyškovský děkan, P. Antonín Štefek:

Vaše Eminence, pane kardinále, před jedenácti léty – 14. května roku 1994 – jsem Vás vítal v děkanském kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vyškově u příležitosti vaší duchovní přednášky o modlitbě. O to větší radostí je pro mě, že Vás mohu jménem Božího lidu vyškovského děkanátu přivítat dnes na tomto posvátném a věkovitém místě, v chrámu svatého Benedikta v Pustiměři. Moc se těšíme na vaše upřímná slova. Každý pátek je často posloucháme při vaší myšlence na nedělní biblické texty. A prosím, pamatujte při mši svaté zvláště na duchovní obrodu zdejšího kraje, který je jistě také Vám nesmírně blízký a milý. Buďte mezi námi srdečně vítán.

Nato zaznělo uvítání z úst Božího lidu pustiměřské farnosti. Slova Dagmar Chyťové probudila vzpomínku na první setkání s profesorem Špidlíkem u příležitosti Mezinárodního setkání mládeže, kdy předsedal hlavní mši svaté o pouti u sv. Anny v Pustiměři, provázené nádhernou hudbou a zpěvy mladých z farností severoitalské diecéze Vicenza (26.7.1992; téhož dne odpoledne se uskutečnilo i nezapomenutelné

setkání v do posledního místa zaplněném velkém sále Domu kultury v Uherském Brodě – městě Komenského, které prof. Špidlíka poctilo zlatou medailí Učitele národů), stejně jako na mnohá další, jež se stávala přítomností.

Vaše Eminence, pane kardinále,

je tomu třináct let, co jste v tomto chrámě promlouval k mezinárodnímu setkání mladých, jehož mottem byla Ježíšova slova při Poslední večeři: *„Perché tutti siano una cosa sola“* – „Aby všichni byli jedno“. Už tehdy z vašich přítomností prýštila úžasná svěžest, a vlévala do našich srdcí radost z víry. A věřte, ani vzdálenost Pustiměř-Řím nedokázala tento hlas oslabit. Promlouvala k nám na vlnách vatikánského rozhlasu, Rádía Proglas, ve Farních informátorech a vašich knihách.

Už více než půl století opakujete se svatým Pavlem: *„Civis Romanus sum“* – „jsem římský občan“. Jsme šťastní, že od včerejška můžete připojit „jsem občan pustiměřský“.

„Ex toto corde civium omnium“ – „ze srdce všech občanů“ i přítomných věřících, jakož i těch, kdo jsou s námi spojeni prostřednictvím Rádía Proglas, přijměte upřímnou vděčnost za Vaši přítomnost, za to, že nám ukazujete cesty k neznámu a přivádíte k pramenům světla. Eminence, buďte nám vítán!

Odpovědí Jeho Eminence byla slova úvodní modlitby mše svaté: *„Všemohoucí věčný Bože, tys nám poslal Duchu svého Syna a přijal jsi nás za vlastní: proto k tobě smíme volat jako k Otci. Upevni, co jsi v nás započal, abychom se mohli ujmout zaslíbeného dědictví.“*

První čtení z 19. neděle v mezidobí, které četla Dagmar Chyťová, vypráví o Eliášovi, kolem jehož jeskyně na Chorebu přechází Bůh v šumu jemného vánku (*1Král 19,9a.11-13a*). Slova první Knihy králů pak přivádějí k modlitbě: „Kéž mohu slyšet, co mluví Hospodin Bůh...“. Boží všemohoucnost se nejzřetelněji projevuje skrze odpuštění: *„Jistě je blízko jeho spása těm, kteří se ho bojí, aby sídlila jeho velebnost v naší zemi“*. Úvodní prosba o vidění Boha se proto stává upřímnou modlitbou: *„Pane, ukaž nám své milosrdenství“*, znějící jako odpověď responsoriálního žalmu (*Žl 85 [84]*).

Druhé čtení z listu Římanům, o němž velký francouzský exegeta G. Lagrange prohlásil, že „pod tíhou myšlenek se lámou slova“, bylo vyznáním pravého Izraelity,

toužícího přinést sebe sama v oběť za svůj národ: „... *velký zármutek a neustálou bolest nosím v srdci. Přál bych si totiž, abych já sám byl proklet, od Krista vzdálen, pro své bratry, s kterými jsem tělesně spřízněn...*“. Tato inspirovaná slova apoštola národů promlouvala se stejnou vahou k novozákonnímu Izraeli - v této jedinečné chvíli ústy Ing. Radomíra Beníčka.

Mnozí po celé vlasti byli účastni tohoto eucharistického slavení prostřednictvím Rádía Proglas, které tuto mši svatou přenášelo přímým přenosem. „Proglas“ – tento název dává zaznít vroucí výzvě Apoštola Slovanů, sv. Konstantina-Cyrila: jeho slovům propůjčil své umění sbor z Velké Bystřice, aby připravil posvátné shromáždění k setbě Božího slova – „*Slyšte slovo, vyšlé od Boha, Slovo, jež krmí lidské duše, Slovo, jež živí srdce i rozum; Slovo, jež vede k poznání Boha. Jásejte Pánu všecy země, služte mu s radostí. Mějte na mysli, že Pán je Bůh: On nás stvořil a my mu náležíme*“.

Nato diakon, Mgr. František Beníček, přednesl evangelium o Petrově kráčení po vlnách (Mt 14,22-33).

Poté se oči všech upřely na kardinála Špidlíka, který vystoupil po schůdcích na kazatelnu a ujal se slova: zatímco týden co týden, už téměř půl století naslouchají v pátek večer jeho nedělním zamyšlením, mohli jej nyní vidět na vlastní oči a slyšet v neopakovatelné jedinečnosti, s níž jako dobrý hospodář předkládá věci staré i nové.

Drazí přátelé,

podle evangelia se zdá, že jsem k vám přišel po vodě. Je zajímavé, jak mě vlna prozřetelnosti zanesla až do Pustiměře. Ale to evangelium, které jsme četli je skutečně zvláštní. Evangelium je plné zázraků. Ale vždy jsou to zázraky, kdy Kristus Pán pomohl nějakému nemocnému, chromého postavil na nohy, slepému

otevřel oči, ... ale chodit po vodě? To je cosi jako když se čte o Budhovi, že se přivezl na slunečním paprsku. Nač jsou takové zázraky? Ony jsou všechny zázraky symbolické: uzdravení slepého znamená, že Pán Bůh otvírá oči všem; uzdravení chromého, že Pán Bůh postaví na nohy všechny lidi; a chodit po vodě? Já říkám: to je zázrak pro nás pro všechny. Náš život je totiž pořád v nějaké nejistotě, jako na vlnách. Člověk touží po tom, aby měl něco pevného pod nohama, co by mi zaručilo, že stojím. Stává se to?

Zakladatel dělnického hnutí v Belgii, pozdější kardinál Cardijn hlásal heslo: „odproletarizovat proletáře“. A říkal: kdo je proletář? To není chudý. Chudý člověk může být chudý, ale pořád jde dál. Vždyť já jsem z chudé rodiny a po první světové válce byla nezaměstnanost. Ale nebyli jsme proletáři: měli jsme domek, trochu mléka atd. Ale proletář, ten neví, co bude zítra. Ve francouzské televizi dělali rozhovor s jedním z těch, jak jim Francouzi říkají „vousáči“. Jsou to lidé, kteří spí pod mostem, apod. On povídá: byl jsem úředníkem u jedné obchodní společnosti. Měl jsem se velmi dobře. Jednoho dne však společnost zkrachovala, já zůstal bez místa, vypověděli mne z bytu. Přestal jsem se holit, přespával na nádraží, ... a dneska jsem proletář. A ono se jich množí. Je až neuvěřitelné kolik jich je. Lidé se snaží, aby měli zajištěné pojištění, aby stát každému zajistil, co potřebuje... No já jsem v Itálii. Každý týden přijíždějí stovky a stovky lidí z Afriky, Ázie. Ti, kterým zaplatili poslední peníze je naháží do moře. Musí se vylovit a jsou na ulici. Ale i v blahobytných městech jsou staří lidé načisto opuštěni. Co máme dělat?

Říká se: státy se musejí starat! Charita musí pěstovat... To je všechno svatá pravda. Ale nepomůže to. Proto kazatelé vytýkají: jediná pevná půda je prozřetelnost Boží. Na tu se musíš postavit. A dávají se pěkné příklady. Takový kazatelský příklad je, že umírala matka šesti dětí. Anděl smrti, který měl přinést zprávu o smrti tam nechtěl jít, vrátil se k Pánu Bohu a říká: já si to nevezmu na svědomí! Copak to Pane Bože nevidíš? A Pán Bůh mu řekl: spust' se na hlubiny moře a vytáhni odtud nějaký

ztracený kámen. Tak jej anděl donesl. Rozlom ten kámen. Rozlomil ho a byl tam malý červíček. Vidiš, já vidím všecko.

A z životopisů svatých se vyprávějí takové pěkné příklady, jak se všecko rozdalo atd. Z těch hříchů, co jsem já udělal, tak píšu knihy. Napsal jsem také knihu o svaté Melánii ze IV. století. Když Alarich okupoval Řím. Římané se báli, že o všecko přijdou. Ona – nejbohatší nevěsta Říma všecko rozdala a říkala: zkusme se spolehnout na Boží prozřetelnost. Pěkně se to čte. Nakonec ale řekneme: otec rodiny se musí starat; matka se musí starat, aby měla něco zajištěného. Jak je to tedy s tou Boží prozřetelností? To je podle povolání. Každý člověk má povolání a Pán Bůh ho opatruje v tom úkolu, který mu dal.

V dnešní době se však ten problém klade trochu šířeji: i národy mají své povolání. I velké národy zanikají a vznikají. Podle povolání. Jeden velký myslitel – Solovjov – se nad tím zamýšlí a říká: evropské národy – jaké měli povolání staří Židé, to víme: Starý zákon; Řekové – ti založili katolickou a pravoslavnou Církev a dogmata; Římané dali světu právo; západní národy daly uspořádání. A slovanské národy? On říká: ještě světu nedaly nic. Co to znamená? Jejich doba snad právě přichází. Teprve teď musí něco říci. Co by měli říci? Zajímavé je, že se k této otázce vracel často papež Jan Pavel II. Není náhodou, že byl prvním slovanským papežem. A mnoho lidí neví, co to znamenalo, když přišel do Československa. Noviny říkaly: přijel do Prahy, do Olomouce stavil se také na Velehradě. On sám to však myslel takto: po pádu totality moje první návštěva musí být na Velehradě. Přitom byl také v Praze ... První návštěva však byla na Moravě, v srdci Evropy. On si toho byl dobře vědom.

Tento týden jsme především slavili svátek Panny Marie Sněžné. Víte, že v Římě, v bazilice Panny Marie Sněžné, položili svatá Cyril a Metoděj slovanskou liturgii na oltář a tam jí papež požehnal. Dostali přitom taková privilegia jako nikdo na světě. Dodnes se historici diví, jak je to možné, že dostali taková privilegia.

Tehdy si totiž uvědomili jednu věc: svět se rozpadal na Východ a Západ. Navíc hrozil konflikt a dokonce roztržka v Církvi. V Římě si řekli: snad ti Slované budou spojovacím mostem mezi Východem a Západem. Svět už byl ovšem natolik rozdělený, že Slované, kteří měli spojovat se sami rozdělili na východní a západní. Ale po tisíci letech se situace opakuje. Dnes je daleký Východ a daleký Západ; hrozí velké roztržky a Evropa? Buď bude mostem, nebo bude roztrhaná. A vprostřed Evropy je Morava. Pán Bůh jí tedy svěřil nějaký úkol.

Když se teď rozšiřovala Evropská unie, otvíral jsem s tehdejším prezidentem Prodim hranici mezi Itálií a Slovinskem. On mluvil o tom, že se musí – jak říká Svätý Otec – dýchat oběma stranami plic. A já jsem k tomu dodal: ale musíme mít jedno srdce! Co to pomůže člověku dýchat dvěma plícemi, když nemá jedno srdce. To srdce je uprostřed Evropy. A je to Morava. Pustiměř pak je uprostřed Moravy. Máme tedy nějaké poslání! Co po nás bude Pán Bůh chtít, to já nevím. Jisté však je, že sice budeme ještě na vlnách a všelicos, ale že si budeme moci jednou zazpívat: kolik to bouří nad vlastní se sneslo! O život bylo zápasit nám v boji. Mohutné sídlo Svatopluka kleslo, Velehrad víry bez pohromy stojí. Proto přejme sobě a všem našim, abychom ten úkol, který pravděpodobně ještě máme. Svätý Otec Jan Pavel II. na to velmi často myslel. Právě ta jeho cesta na Velehrad byla symbolem toho, že nás ještě možná čeká velký úkol, pokud si zachováme tu svou křesťanskou tradici, kterou celý svět ztrácí. Dej nám Pán Bůh k tomu sílu!

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Tato živá tradice víry pak zazněla v Krédu, tak jak bylo formulováno v nauce nerozdělené jedné, svaté, katolické a apoštolské Církve. Liturgie slova pak vrcholila přímluvami, jejichž úvodní a závěrečnou modlitbu přednesl kardinál Špidlík, prosili jednotliví věřící za to, co Boží Duch vkládá do potřeb našich dnů:

„*Ecclesia de Eucharistia vivit...*“ „*Církev žije z eucharistie*“ – tato úvodní slova poslední encykliky zvěčnělého papeže Jana Pavla II. snad nejvýstižněji vyjadřují atmosféru i ducha, jenž panoval v chrámu sv. Benedikta v Pustiměři oné nezapomenutelné srpnové neděle, kdy jejím slavení předsedal Tomáš kardinál Špidlík. Eucharistie je „zdrojem a vrcholem celého křesťanského života“ (*Lumen gentium*, 11), je naplněním Ježíšova příslibu „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání věků“ (*Mt 28,20*), je výsostnou modlitbou Církve – životním dialogem s živým Bohem. Výmluvným se stává ve chvíli, kdy shromážděné společenství přednáší s důvěrou své prosby.

Proto kardinál Špidlík vyzval shromážděný lid Boží slovy: „*Bratři a sestry, prosme nebeského Otce, aby nám v událostech každodenního života dal zaslechnout svůj hlas*“. Poté zazněly jednotlivé prosby.

Tu první – za Církev - přednesla Dagmar Chyťová: *Za svatou Církev, aby hledala vždy Boží tvář jako prorok Eliáš, a tak dokázala přivádět svět k poznání Boží prozřetelnosti v dějinách.*

Po každé prosbě připojilo celé společenství své „fiat“ slovy: „*Pane vyslyš prosby svého lidu*“ a nato sbor pod vedením Mons. Olejníka vkládal z cyrilometodějských kořenů prýstíci: „*Gospodi pomiluj*“ – prosebná modlitba putující Církve je mementem vyslyšených proseb těch, kteří nás předešli se znamením víry a spí

spánkem pokoje, vírou v „*communio sanctorum*“.

Právě letošní srpen prožívala Církev i svět XX. Světové setkání mládeže v Kolíně nad Rýnem, jehož mottem bylo vyznání Tří králů: „*Venimus adorare eum*“ (Přišli jsme se mu poklonit). Prozřetelnost vložila klíče Božího království do rukou kardinála Ratzingera,

jenž přijal jméno Benedikt XVI. – za něj, který se jako poutník vydá spolu s mladými ve šlépějích Mágů, - zněla z mladého srdce (Jan Příkryl) prosba: *Za Svatého Otce Benedikta XVI., aby jeho nadcházející cesta do rodného Německa u příležitosti Světového setkání mládeže v Kolíně nad Rýnem uvedla mladé všech kontinentů na pouť víry, která vrcholí vyznáním: „Přišli jsme se mu poklonit“.*

Ve chvíli, kdy na po stupních kazatelny

vystupovala paní Marie Koleničová, měl jsem před očima dávnou evangelijní událost, kdy Ježíš během svého pozemského putování často zavítal do domu Lazara, Marie a Marty v Betánii. Byl to právě dům Koleničových, který před dvanácti lety hostil prof. Tomáše Špidlíka, který poprvé zavítal do Pustiměře u příležitosti Mezinárodního setkání mládeže. Ježíšova přítomnost se navždy vryla do srdce Lazarovy rodiny v Betánii. Na své rozhovory s kardinálem Špidlíkem v domě své dcery živě vzpomínal pan Příkryl, a to už mu zbývalo jen pár dnů života. I v paměti kardinála Špidlíka utkvěla hluboká vzpomínka na to, jak paní hostitelka žehnala preclíky, než je vložila do pece v rodinné pekárně: benediktinské *„ora et labora“* tak nezůstává dávným mementem, ale dýchá životem. Slova dnešní prosby paní Koleničové jsou proto vděčností: *Děkujeme ti za Jeho Eminenci kardinála Špidlíka, v jehož životním svědectví nám dáváš zakoušet svěžest pramenů víry.*

„Poklad víry však máme v nádobě hliněné...“ (2Kor 4,7), tato slova sv. Pavla zaznívají už tradičně o slavnosti Apoštolů Slovanů, svatých Cyrila a Metoděje. K Velehradu víry se ubíralo srdce přítomných i ve chvíli, kdy z úst pana Jana Všetuly zněla prosba: Za ty, jejichž víra v životních zklamáních i osobních selháních zeslábla, aby se nenechali přemáhat obavami a strachem, ale v důvěře v Kristovu přítomnost dokázali objevit pravý zdroj naděje, která je plná nesmrtelnosti.

V jedinečném čase prázdnin a dovolených zakouší pracující i studující potřebu vnímání poselství, jež mnohdy jednostrannost pracovního zaměření upírá; touží po „sedmém dnu“, v němž Stvořitel odhaluje skrytá tajemství svého díla. Tato touha se

nyní stala modlitbou prýstící ze rtů Blanky Rozsypalové. Její modlitba je svědectvím na místě, kde se učila prvním modlitbám, ale i vyznáním víry, přijaté před rokem na křtu u křestního pramene farnosti sv. Benedikta; současně je úžasem nad cestami Boží prozřetelnosti, která jí dala ve vzdáleném San Giovanni Rotondo poznat světce, jenž se na křtu stal jejím nebeským patronem – P. Pia; světce, který říká: „*modlitba je tou nejlepší zbraní, co máme, klíčem, co otvírá Boží srdce*“: *Za turisty a cestovatele, aby se o dovolených dokázali zastavit v úžase nad mnohotvárnou Boží moudrostí, která promlouvá z krásy přírody, z historie národů i ze srdcí lidí.*

Právě dnes, při eucharistii 26. neděle v mezidobí, vyslovuje svou vděčnost za 80 let života pan František Hroza. Po léta propůjčoval svůj hlas Božimu slovu, které předčítal při nedělních bohoslužbách. Jeho prosba byla vyznáním v moc Božího slova, které je plně nesmrtelnosti: *Za věrné zemřelé, ať se na nich naplní tvé milosrdenství.*

Ještě jedenkrát zaznělo v přímluvných modlitbách jméno místa XX. Světového setkání mládeže – Kolín nad Rýnem. Tuto prosbu vložil do úst Církve už zakladatel tohoto velkolepého díla, vloženého do rukou mladých světa – papež Jan Pavel II.; stává se tedy úmyslem všeobecné Církve, který při jedinečné příležitosti vyslovilo pustiměřské mládí, prezentované Davidem Petrželou: *Aby Světový den mládeže vzbudil či znovu probudil v mladých lidech touhu setkat se s Kristem a najít v Něm vůdce svého života.*

„*Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creaturae*“ (Mk 16,15) – slova Zmrtvýchvstalého se stávají základem misijního poslání Církve i její neustálou modlitbou, prýstící z vědomí, že „*radost a naděje, zármutek i úzkost dnešních lidí, především chudých a trpících, jsou radostí a nadějí, zármutkem i úzkostí Kristových učedníků, že neexistuje nic ryze lidského, aby to nenacházelo ozvěnu v jejich srdcích*“ (Gaudium et spes, 1.). V měsíci srpnu se i místní Církev modlila ústy Josefa Mikuláška, seminaristy z farnosti Krásensko: *Za kněze, zasvěcené osoby, seminaristy i věřící laiky z misijních zemí, kteří v Římě doplňují svou formaci, aby se jim pobyt ve „věčném městě“ stal příležitostí k duchovnímu obohacení.*

Když ‚Otec vlasti‘, král český a císař římský Karel IV. vkládal do zakládající listiny pustiměřského kláštera benediktinek své přání být povždy jmenován jeho zakladatelem a donátorem, už tehdy mu ležel na srdci osud národa, jehož základem je rodina: proto spolu s biskupem Janem VII. vkládají tento úmysl do „*ora et labora*“ benediktinek a své dílo svěřují tajemství „*Ježíšova dětství a jeho svaté Matky, Panny Marie*“. U vědomí paměti těchto duchovních Otců místa zněla i prosba paní Dagmar Přikrylové: *Za naše rodiny, aby do společnosti vnášely křesťanského ducha.*

Poslední prosbou byla intence slavené eucharistie - prosebný úmysl, jenž v plynutí času, osudů i událostí, odpovědností i klamů, dává patřit na konečný úděl, který odhaluje Bůh těm, kdo ho milují: své věčné království pravdy a života, svatosti a milosti, spravedlnosti, lásky a pokoje. Tento úmysl přednesl pan starosta obce, PhDr. Antonín Šmehlík: *Za živé a zemřelé farníky a Boží požehnání pro obec.*

Modlitbu věřících pak uzavřel kardinál Špidlík: *Bože, náš Otče, dej, ať jsme naplněni posvátnou bází před tvou tvář, aby v naší zemi sídlila spravedlnost a hojnost pokoje. Skrze Krista našeho Pána.*

Když jsem na závěr eucharistického slavení v chrámu sv. Benedikta děkoval panu kardinálovi za velký dar jeho přítomnosti, v duchu jsem se vrátil k okamžiku, kdy mi před jedenácti lety u příležitosti prezentace svého Opus Magnum – *L'Idée russe, Une autre vision de l'homme* – na francouzském institutu v Římě psal věnování: „*Příteli se píše jenom m přátelsky. Tak ať se za mne modlí*“. Dnes se tu za něj a spolu s ním modlily stovky věřících a tisíce dalších, kteří tuto eucharistii sledovali v přímém přenosu Rádia Proglas. Proto má slova díky měla být hlasem této modlitby:

„Vaše Eminence, v mnoha jazycích opakujete slova ‘copak já vím, asi mě tu Boží prozřetelnost zapomněla’. My všichni jsme vděční Boží prozřetelnosti, že tak učinila. Ona ví, co činí. Přijměte upřímné poděkování, že jste přišel sem, na toto místo; za slova, kterými jste obohatil náš život; za všechno, čím provázíte dějiny tohoto národa ve chvílích těžkých i ve chvílích tak závažných rozhodování. Ne nadarmo jste si do svého kardinálského erbu vepsal slova „ΦΩΣ“, „ΖΩΗ“ – „Světlo“, „Život“. Kéž vaše slova jsou světlem našim krokům“.

Nato následovala prosba, aby požehnal obnovená sousoší v Pustiměři: „jsou stálou připomínkou Boha, který kráčí našimi každodenními i těmi nejvšednějšími dějinami. Socha Jana Nepomuckého, sousoší Kalvárie či ono místo, vyzývající k modlitbě – dávná zvonice – a kéž zůstávají poselstvím tohoto požehnání tak, jak tomu bylo na počátku, kdy Bůh požehnal všemu co stvořil“.

Slova se ujal kardinál Špidlík:

„Když mi řekli, že mám posvětit tři věci, tak jsem se nad tím zamyslel.

Svatého Jana Nepomuckého: je to jistě nejznámější světec v celém světě. Na všech mostech stojí. A proč na mostech? Poněvadž vlny života všecky někam zanášejí. Ale bývá obyčejně znázorněn s prstem na ústech jako patron mlčení, tajemství zpovědního. Ale i ti, kdo nejsou kněží mají tajemství. A jaká? Nikdy se nemá mluvit o zlém. Má se vždycky mluvit o dobrém. Obyčejně to ilustruji v cizině jednou českou básničkou – Petr Křička, *Jednička lomeno jednou*. Starý pan učitel vždycky dával jenom jedničky – z pravopisu jednička, úprava jednička. A autor říká: ‘jednou jsem přinesl úkol. Byla to samá kaňka a samá pravopisná chyba. Starý učitel se nad tím zamyslel a nakonec napsal: jednička lomena jednou, až na ty

různě nebylo město na kolenou, zatímco jiní chtějí jet atd. V dnešních autech by to jistě bylo složité. Pak je také *umíráček*, abychom si vzpomněli na zemřelé. A pak jsou to všechny zprávy proti

pravopisné chyby. 'Jak by to bylo pěkné kdybychom mysleli vždycky o druhém jednička lomeno jednou až na ty pravopisné chyby.

Druhou sochou je Boží muka. Zajímavé je, že na našich obrazech obyčejně Panna Maria těší Krista Pána na kříži. Na východních ikonách je to obráceně – Kristus Pán těší Matku. Říká: 'neplač, i to je k dobrému'. A proto ta Boží muka byla vždycky takovým útočištěm matek. Ono když se vdávají to je krása, to je krása. Ale pak to přijde, jedno za druhým. A tak ty matky utíkají k Božím mukám a Kristus Pán jim říká: 'neplač, neplač'.

Ta třetí, to je zvonice, zvonička. Vždycky všude se zvoní. A zvoní se *klekání*. Víte proč se říká klekání? Protože pražský magistrát nařídil v 17. století, že musí zvonit všechny zvony naráz, protože klekají, tak aby klekali naráz, aby pak

neštěstí. Některé zvony jsou pověstné. V Praze Loreta a na Velehradě: „zvoňte zvony na vše strany“. Jeden z nich rozbili za války nacisté na děla. Ale hned po válce to lidé posbírali a ulil se nový zvon a je tam napsáno: „Z Marie Josef zdobí moje čelo, které krutý barbar rozbil za války. Z čisté lásky lidu ožilo mé tělo, s vámi hlas můj lkal, teď já sejdou do dálky“.

Tak ať ty pustiměřské zvony hlásají do dálky, jak se říká „ať zazní píseň jásavá, kde Mojžírova Morava o dávné slávě sní. Ať svatá slova Cyrila, tam kde do srdce zvonů ulila svůj pozdrav poslední“.

Tak to dnes posvětime, aby celá Pustiměř žila v duchu posvěcení Božího.

Moravěnko, draha' máti, o' jak krásná'
 jsi ty zem...!
 Když na tě mohu vzpomínat v Pustiměři
 v těchto dvou slavnostních dnech
 kdy se nám všem srdce olivělo
 starými vzpomínkami
 Tomáš kard. Jířelík s. y.
 z Říma a dnes čestný' občan
 pustiměří'ský
 7. srpna 2005

Pamětní zápis do Kroniky pustiměřské farnosti.

